

politice ale națiunii majoritare române care se angajează univoc la integrarea europeană și euroatlantică, garantând prin aceasta înfăptuirea consecventă a procesului reformei, și care au ca scop realizarea practicii democratice și a societății pluraliste în România. Considerăm de o importanță majoră ca în timpul campaniei electorale să ajungă în prim-plan programele care au ca scop rezolvarea practică a problemelor reale ale societății din România. U.D.M.R. este conștientă de faptul că un factor determinant al alegerilor democratice este limbajul campaniei. Suntem adepții unei campanii de stil european, care exclude posibilitatea ca forțele șovine, extremiste, prin inducerea în eroare a opiniei publice, prin generarea unei imagini false de dușman, să acapareze puterea politică, folosind-o împotriva intereselor reale ale României.

III. U.D.M.R. consideră că alegerile din 1996 au o importanță hotărâtoare și sub aspectul că în viitor – contrar experienței negative din anii precedenți – în administrațiile locale și în Parlamentul României trebuie să prevaleze criteriile calitative. În acest scop, își asumă răspunderea evaluării severe a candidaților proprii din punctul de vedere al capacității profesionale și al devotamentului. Dorim să asigurăm un rol mai mare organizațiilor societății civile în procesul desemnării candidaților, astfel ca această sferă să devină o putere mai eficientă în modelarea societății. În general, considerăm necesară implicarea mai accentuată a opiniei publice largi în desemnarea candidaților. Pentru întărirea încrederii între U.D.M.R. și alegătorii săi, sunt indispensabile transparența și analiza critică a experiențelor ultimilor patru ani.

Concomitant, U.D.M.R. trebuie să găsească acele modalități de conciliere a intereselor interne prin care problemele controversate ajung la echilibru, se validează prioritățile stabilite de către uniune, se asigură funcționarea instituțiilor noastre și legăturile neperturbate cu societatea.

În consecință: considerăm prioritară, în transpunerea în viață a principiilor de bază ale Programului și concepțiilor tactico-strategice ale U.D.M.R., sporirea ponderii maghiarimii din România în viața politică și în administrația publică din țară, participarea mai accentuată în organismele locale și naționale care influențează soarta țării.

Suntem convinși că declarația de față nu exprimă voința unanimă doar a comunității naționale maghiare din România și că realizarea acestor scopuri este, în același timp, în interesul tuturor cetățenilor României.

Odorheiu Secuiesc, 14 ianuarie 1996

Consiliul Reprezentanților U.D.M.R.

PRINCIPII FUNDAMENTALE

Încrederea în om și în societatea multiculturală

1. Uniunea Democrată Maghiară din România (U.D.M.R.) întrunește diversele organizații teritoriale, politice și socio-profesionale autonome ale maghiarimii din România în scopul apărării intereselor comunitare și asigură reprezentarea publică a maghiarimii din România la nivel local și central. Apărarea intereselor își află temelii în drepturile universale ale omului, respectiv în drepturile colective ale minorităților naționale în valorile statului de drept ale economiei de piață și ale societății civile. Uniunea respinge orice ideologie și practică totalitaristă, fascistă, comunistă, antisemitismul, naționalismul, șovinismul.

2. În ceea ce privește apartenența statală, maghiarimea din România face parte din comunitatea cetățenilor României. În acest cadru, ea se consideră o comunitate autohtonă având rol de factor constitutiv de stat, un subiect politic independent și, ca atare, partener cu drepturi egale al națiunii române. Pe considerentele limbii, etnicității, conștiinței identității, culturii și tradițiilor, ea este parte organică a națiunii maghiare, legată fiind, în același timp, prin vechi fire istorice și culturale de acele popoare, în primul rând românii și germanii, cu care conviețuiește de secole. Asumându-și calitatea desemnată prin cetățenie, ea vrea să-și păstreze și pe mai departe identitatea națională, nu vrea nici să emigreze, nici să se asimileze națiunii române. Se consideră minoritate națională exclusiv din punct de vedere numeric. Pământul natal este căminul ei și se simte acasă în acest spațiu la a cărui evoluție economică și culturală a contribuit.

3. La alegerile din 3 noiembrie 1996 scopul U.D.M.R. este alegerea unui președinte democrat, de ținută europeană, facilitarea victoriei partidelor democratice românești, participarea uniunii noastre la majoritatea parlamentară nou constituită și la coaliția guvernamentală.

U.D.M.R. militează cu deosebită în favoarea drepturilor comunității maghiare din România. Dar propune în același timp o schimbare politică, economică și socială care să scoată România din criza actuală și să accelereze procesul integrării ei în structurile europene și euroatlantice. Oferim un program – și nu numai maghiarimii din România, ci și celorlalte comunități naționale și grupuri etnice, precum și majorității românești înseși – care face posibile atingerea bunăstării materiale și spirituale și realizarea securității sociale.

Credem în cetățenii acestei țări, avem încredere în capacitatea lor de a colabora, de a-și exprima opțiunile și de a decide în problemele fundamentale de care depinde însoși destinul lor. Punerea în valoare a acestei capacități este un drept fundamental și inalienabil. Respectarea acestui drept constituie garanția democrației și implică responsabilitatea puterii.

Credem și avem încredere într-o societate civilă puternică și conștientă, care convertește libertățile individuale în acțiune comună, respectiv, le conferă forme de manifestare organizată, viabilă, un cadru instituțional coerent. Astfel poate lua naștere relația de parteneriat între societatea civilă și stat.

Credem și avem încredere într-un stat democratic, a cărui forță derivă din respectul legilor, dintr-o administrare eficientă, în beneficiul omului, stat care-și asigură stabilitatea prin separarea puterilor și-și dobândește prestigiul prin consultarea cetățenilor în slujba cărora se află printr-un permanent dialog cu societatea.

Credem într-o Românie care, încolo de strădania de a se prezenta ca un potențial membru al comunității statelor europene, va putea deveni, grație structurii sale socio-economice multiculturale și, respectiv armonios încheiate, un exemplu demn de urmat pentru țările lumii.

În pragul mileniului al treilea în fața societății românești se ridică următoarea alternativă: se permanentizează divizarea, sau această divizare se transformă într-un pluralism al societății? Vom stăruia în a cultiva moștenirea totalitarismului sau vom edifica o societate multiculturală, în cadrul căreia alteritatea e percepută ca valoare și nu ca dezavantaj? Președintele și Guvernul României nu pot fi exponenți ai unui singur grup social și, cu atât mai puțin, reprezentanți ai unui asemenea grup? Celul suprem al parlamentului și guvernului nu poate fi decât slujirea intereselor legitime ale tuturor cetățenilor?

Se află față în față milionari făcuți peste noapte și mulțimea șomerilor, chiriașii caselor naționalizate și foștii lor proprietari, salariații și pensionarii, republicanii și adepții monarhiei, românii și maghiarii, ortodocșii și iehoviști, heterosexuali și homosexuali, iar cei lezați fizic și moral, bolnavii, sunt atât de ignorați de ansamblul societății, încât devin handicapați și marginalizați. Deosebiriile dintre interesele ce se manifestă pe plan social trebuie tratate ca atare. În lupta acerbă dintre diferitele categorii nu pot exista învingători, ci numai învinși. Tocmai de aceea insistăm asupra necesității creării acelor cadre instituționale care să facă posibilă manifestarea liberă a năzuințelor legitime și întemeiate ale cetățenilor. Trebuie ascultate argumentele și luate în considerare punctele de vedere ale tuturor grupurilor sociale (partide politice, sindicate, asociații reprezentând interesele proprietarilor, organizații ale societății civile, biserici, culte, grupări promovând diverse interese specifice etc.). Și trebuie luate decizii doar după punerea de acord a acestor interese, adeseori divergente. Democrația nu se poate limita la impunerea brutală a intereselor majoritare, dar, firește, nici la promovarea unor interese minore, de grup. E nevoie de crearea unor mecanisme democratice apte să asigure manifestarea simultană a pluralității existente în societatea românească.

În spiritul celor expuse, apare de neîngăduit ca pluralitatea intereselor sociale să devină sursă de grave conflicte sociale. Și mai puțin acceptabil e ca instituția prezidențială sau organele statului să se coboare la nivelul unor hărțuiri politice, trecând cu vederea sau de-a dreptul încurajând confruntarea dintre diverse grupuri sociale sau profesionale.

4. Nu încapă îndoială că în societatea românească există valori comune, unanim acceptate, respectiv interese comune. Realizarea societății democratice bazate pe statul de drept, pluripartitism, economie de piață, respectul proprietății private, administrație locală descentralizată, respectarea și exercitarea drepturilor omului și ale minorităților constituie pentru România un obiectiv fundamental. La nivelul puterii, al retoricii politice mai recente, aceste valori politice fundamentale s-au văzut însă golițe de conținut. Iar la nivelul societății au apărut ca niște reprezentări neconforme, greșit interpretate.

Din pricina formulării eronate a nevoii de ordine, democrația a ajuns să fie identificată cu anarhia, în ideea că "totul e permis". Statul de drept a fost interpretat ca o societate care ar funcționa fără reguli. Economia de piață a fost degradată la nivelul brigandajului. Drepturile omului au fost transformate în instrument de apărare a celor culpabili, inefficient însă când e vorba de apărarea celor nevinovați.

5. Reforma și restructurarea ce urmează a fi realizate pe baza valorilor autentice trebuie să cuprindă structura și funcționalitatea acesteia, precum și toate nivelurile mentalității, ale gândirii individuale.

Concepția conform căreia bunăstarea cetățenilor și securitatea socială constituie deopotrivă valoare și scop trebuie să pătrundă întreaga activitate, totalitatea acțiunilor statului. O astfel de mentalitate nu se raportează la diversitate ca la un factor ce primejduiește stabilitatea regimului existent, ci, dimpotrivă, percepe deosebiriile, diferențele ca pe niște premise ale echilibrului social.

E calea pe care se ajunge de la divizare la pluralitate, de la dezbinare la pluralism, de la principiul totalitar al omogenizării la concepția tolerantă a societății multiculturale.

6. Uniunea noastră consideră că e de datoria ei să lucreze la formarea cadrului politic, economic, cultural, juridic și administrativ care să garanteze nu numai egalitatea în drepturi, ci și totala egalitate a șanselor. Obiectivul nostru e o societate civilă care să le asigure tuturor cetățenilor un nivel rezonabil de bunăstare, siguranță, justiție socială și libertate precum și conviețuirea armonioasă a cetățenilor români de diferite naționalități.

În consecință, U.D.M.R. consideră că, pe tărâmul democratizării și modernizării generale a societății din România, se impune în mod necesar realizarea următoarelor obiective:

- dezvoltarea continuă a statului de drept parlamentar, organizarea și asigurarea funcționării sistemului politic democratic bazat pe principiile pluralismului în conformitate cu spiritul și cerințele normelor juridice europene, statornicirea spiritului pluralismului, respectul opiniilor și intereselor divergente, recunoașterea legitimității reprezentării lor, asigurarea reprezentării proporționale a maghiarilor din România în administrația publică locală și centrală;

- modernizarea organismului economic pe baza unei reforme economice corespunzătoare, realizarea privatizării și economiei de piață;

- instituirea, în interesul protecției sociale a cetățenilor, a unor măsuri menite să atenueze efectele pernicioase ale șomajului și inflației inerente modificărilor structurale din industrie și trecerii la metodele economiei de piață, asigurarea apărării eficiente a intereselor diferitelor categorii de angajați - prin intermediul sindicatelor;

- descentralizarea instituțiilor economice, sociale, culturale, lichidarea structurilor și metodelor moștenite din perioada dictaturii comuniste;

- formarea și asigurarea funcționării sistemului de autoadministrare locală, a societăților locale, a structurilor instituționale autonome ale societății civile, în spiritul Cartei Europene a Autonomiei Locale;

- respectarea de facto, în spiritul documentelor internaționale privitoare la ele, a drepturilor și libertăților ființei umane, a libertății cuvântului și a presei, a dreptului la demnitate umană și la pământul natal, a libertății cultelor și conștiinței, a dreptului la liberă asociere, a dreptului indivizibil de a-și asuma un rol în viața publică, a dreptului alegerii libere a domiciliului, a dreptului la libertatea personală.

7. În scopul realizării acestor obiective, U.D.M.R. participă activ la viața politică. Strategia noastră politică pornește de la ideea că obiectivele noastre specifice se află în concordanță cu democratizarea societății românești. Tocmai de aceea, forțele sociale democratice ale societății românești și partidele democratice ne apar ca niște aliați naturali în domeniul apărării intereselor etnice colaborăm cu organizațiile minorităților naționale din întreaga țară.

U.D.M.R. ia parte activă la elaborarea legilor țării. Nu-și limitează activitatea la promovarea intereselor minorității naționale maghiare, ci, fără a le pierde din vedere, luptă cu consecvență pentru ca legile adoptate în parlament să contribuie cât mai eficient la democratizarea întregii societăți. Să se adapteze mai bine, în formă și conținut, principiilor și normelor europene moderne. După aceste principii se călăuzește atât în dezbaterile parlamentare, cât și în prezentarea inițiativelor legislative, a propunerilor și amendamentelor, precum și în decizia de a fi sau nu de acord cu diversele proiecte de legi supuse votului. În interesul creșterii eficienței activității sale parlamentare, U.D.M.R. a colaborat și va colabora și pe viitor cu alte grupuri parlamentare democratice.

U.D.M.R. consideră că administrațiile locale, înăfrându-și reala autonomie locală, constituie pilonii transformărilor democratice. U.D.M.R. ia parte activă la munca desfășurată de consiliile locale.

U.D.M.R. sprijină apariția și funcționarea instituțiilor proprii societății civile, asociațiile economice, culturale capabile să se susțină singure, uniunile libere, autofinanțate.

În scopul facilitării reconcilierii naționale, U.D.M.R. sprijină inițiativele (organizarea de întruniri culturale și de altă natură, înființarea de asociații de prietenie româno-maghiare etc.) care pot contribui la diminuarea tensiunilor interetnice. În același timp, ia atitudine hotărâtă împotriva manifestărilor intolerante, xenofobe, extremiste, naționaliste. Avem convingerea că îndeplinirea doleanțelor noastre nu e numai în interesul nostru. Majoritatea românească are și ea interesul ca așa-numita "problemă ungurească" să dispară de pe ordinea de zi și să nu mai poată fi folosită în viitor ca pretext de diversiune politică.

POLITICA EXTERNĂ

O prioritate majoră: integrarea europeană și euroatlantică

"Om liber poate fi socotit acela care nu are nevoie de minciună." (Nicolae Iorga)

U.D.M.R. se străduiește ca, reprezentând minoritatea națională maghiară din România, să contribuie efectiv la întărirea relațiilor de bună vecinătate cu țările din jur, la apropierea culturală și politică a popoarelor Europei Centrale și de Est, promovând și pe această cale integrarea general europeană. Sprijinim stabilirea de legături între așezările din diferitele țări, cum ar fi, de pildă, înfrățirea satelor, orașelor sau județelor. De asemenea, considerăm că este important ca minoritatea națională maghiară din România să mențină, atât prin mijloace instituționale, cât și prin relații interpersonale, legătura cu ansamblul maghiarimii.

Uniunea acționează în scopul dezvoltării procesului Helsinki și susține elaborarea și acceptarea cartei europene privitoare la protecția minorităților și își extinde relațiile internaționale. Este reprezentată la forurile internaționale, la manifestările dedicate problematicei minorităților sau care au tangențe cu acestea. Întrucât U.D.M.R. nu consideră problema minorităților o problemă în exclusivitate internă, își rezervă dreptul de a informa opinia publică internațională, instituțiile internaționale despre situația maghiarimii din România, inclusiv despre acele prejudeicii pe care organele puterii de stat nu le remediază.

În politica externă se cer atinse trei obiective majore: accelerarea procesului de integrare euroatlantică (NATO) și europeană (U.E., U.E.O., CEFTA). Reglementarea relațiilor cu țările vecine, îmbunătățirea imaginii României. Aceste trei obiective se prezintă în momentul de față într-o asemenea interconexiune, încât nici la nivelul prezentului program nu se poate efectua o separare a lor. În opinia U.D.M.R. prioritară fiind integrarea, vom examina din acest punct de vedere relațiile cu țările vecine precum și imaginea României.

Oamenii politici responsabili ai țării nu se pot îndoi de faptul că România își are locul în familia europeană a țărilor dezvoltate, a democrațiilor de tip occidental. Rămânerea în afara procesului de integrare ar echivala cu obtinerea perspectivei atât pe plan economic și social, cât în domeniul politicii de apărare. Populația României se pronunță în proporție de 95% în favoarea aderării la NATO, fapt ce se constituie într-o dovadă elocventă a justetei convingerii noastre că nu există și nici nu poate exista alternativă la integrarea europeană.

Integrarea corespunde și intereselor comunității maghiare din România, deoarece sistemul de condiții care o reglementează include și respectarea drepturilor minorităților. Pot deveni membre ale Uniunii Europene, ale Uniunii Europei Occidentale și ale NATO numai statele care își reglementează relațiile cu țările vecine și asigură drepturile minorităților. După aderare, țările membre au datoria să aplice tratatele internaționale ratificate și să-și respecte obligațiile asumate. Comunitatea noastră va beneficia de o siguranță mai sporită într-o Românie membră a Uniunii Europene și NATO decât într-o țară rămasă în afara alianței și expusă într-o mai mare măsură influenței tendințelor politice extremiste.

Anul trecut România a pierdut teren în cursa pentru admiterea în Uniunea Europeană. Această situație satisface interesele partidelor extremiste, însă răspunderea revine puterii. Este inadmisibil ca România să se afle astăzi într-o poziție mai precară — și în privința aderării — decât cu o jumătate de an în urmă. O eventuală ratare a integrării europene ar conduce doar la întărirea tendințelor politice extremiste, xenofobe, la izolarea țării pe plan internațional.

Handicapul poate fi remontat pe parcursul tratativelor de aderare printr-o atitudine politică deschisă, sinceră, onestă, căci problema integrării nu se poate rezolva doar prin declarații. Acceptarea în U.E. și în NATO presupune un preț. Iar prețul acesta este tocmai îndeplinirea complexului de condiții formulate de aceste instituții. Declarații au existat și până acum, din abundență. Credibilitatea lor este pusă însă sub semnul întrebării de faptul că România a îndeplinit prea puține cerințe cuprinse în normele europene. Ar fi o eroare să trecem povara răspunderii pe umerii străinătății. Trebuie să înțelegem că problema integrării nu se va decide la Bruxelles, la Strasbourg sau la Washington, ci la București. Dovada existenței voinței politice nu ține atât de propagandă, cât de realitate, de rezultatele palpabile. Ca urmare, crearea imaginii este, în opinia noastră, o problemă de politică internă care își are corolarul în edificarea și întreținerea unor relații deschise, caracterizate prin transparență și sinceritate. Cea mai bună reclamă ne-o putem face prin funcționarea eficientă a instituțiilor statului de drept prin dezvoltarea economică și prin propria noastră bunăstare.

Care sunt însă condițiile de a căror îndeplinire depinde integrarea? Este vorba, în primul rând, de o serie de indicatori de performanță de natură geopolitică, militară, juridică, economică.

a) Condițiile geopolitice

Reglementarea relațiilor cu țările vecine constituie una dintre cele mai importante probleme ale integrării europene. Pe lângă tratatul de bază încheiat cu Ungaria, trebuie semnate documente de aceeași natură cu Ucraina, Republica Moldova, Federația Rusă și Bulgaria. Nu numai că relațiile cu aceste țări nu sunt reglementate, dar, de-a lungul anilor, contradicțiile par mai degrabă a se fi accentuat. Suntem de părere că în actuala conjunctură europeană îmbunătățirea relațiilor cu țările cu care avem frontiere comune nu ține numai de interesul nostru, ci este o obligație. Nici Ungaria, nici alți vecini nu ridică pretenții teritoriale față de România. În calea îmbunătățirii relațiilor nu există nici un fel de obstacol real. Este momentul să recunoaștem deschis că relațiile noastre nereglementate cu țările vecine sunt dăunătoare în primul rând pentru România. Iar rezolvarea acestei probleme reclamă, de asemenea, doar voință politică.

În regiunea noastră geografică, frontierele statelor nu coincid cu liniile de demarcație ale națiunilor. În Europa de Est există mai multe milioane de ruși, români, germani, maghiari, albanezi și turci care trăiesc în afara granițelor patriei lor mamă. U.D.M.R., ca reprezentantă legitimă a uneia dintre aceste comunități naționale, a susținut cu consecvență că problema minorităților naționale poate fi rezolvată nu prin modificarea frontierelor ci prin asigurarea permeabilității acestora. Rezolvarea problemei naționale contribuie la stabilitatea regională, zonală, în vreme ce ignorarea ei poate genera catastrofe. Pentru comunitatea maghiară din România integrarea europeană prezintă o însemnătate deosebită. Noi rămânem consecvenți în afirmarea necesității ca toate țările din zonă să-și asume normele europene privitoare la drepturile omului și la protecția minorităților — și să le și aplice. Este grăitor faptul că, în vreme ce până în 1993 Consiliul Europei s-a arătat relativ puțin preocupat de problemele protecției minorităților, în decursul ultimilor ani a adoptat cinci recomandări politice de acest tip. Concomitent, sunt necesare garanții internaționale corespunzătoare în privința respectării drepturilor comunităților naționale. U.D.M.R. susține necesitatea ca în cazul tuturor țărilor pe teritoriul cărora trăiesc minorități românești sau aromâne în tratatul de bază să fie cuprinsă

Recomandarea 1201 a Consiliului Europei, pentru ca aceste comunități să-și poată păstra și dezvolta identitatea, prin care îmbogățesc ansamblul valoric al patriei lor.

b) Condițiile militare

În deceniile trecute, ca membră a Tratatului de la Varșovia, România a întreținut o armată "populară" cu un efectiv relativ mare, dacă ținem seama de dimensiunile geografice și posibilitățile economice ale țării. Urmare a apartenenței la fostul bloc răsăritean, înzestrarea armatei noastre se bazează în mare măsură pe vechea tehnologie sovietică. Reflexele totalitarismului se mai vădese în faptul că armata nu e încă suficient de deschisă în direcția societății, controlul civil asupra armatei se află în faza sa de constituire. România îndeplinește cele două condiții de bază ale aderării la NATO, societatea este organizată pe principii democratice, iar economia e orientată spre piață. Ea mai mult, unitățile românești participante la programele de menținere a păcii (ONU-Angola și IFOR), la cele ale parteneriatului pentru pace se bucură de bune aprecieri pe plan internațional. Cu toate acestea, se cer continuate eforturile în direcția edificării unei armate reduse numeric dar compuse din profesioniști, realizării controlului civil efectiv și a înzestrării cu tehnică de luptă compatibilă cu aceea a țărilor membre ale NATO.

c) Condițiile juridice

Legislația românească trebuie pusă de acord cu normele juridice general valabile în Uniunea Europeană.

Aceasta presupune reforma legislației de drept civil, penal, economic. Avem nevoie de legi care să creeze și să asigure funcționarea sistemului instituțional propriu economiei de piață. Din păcate, rezultatele obținute pe acest plan sunt nesatisfăcătoare – vezi deficiențele, tendințele centralizatoare, birocratice ale legii falimentului sau ale legii privitoare la titlurile de valoare.

Libertatea presei trebuie garantată. Atâta vreme cât se preconizează introducerea unor reglementări de drept penal cu caracter discriminatoriu vizând limitarea libertății presei, articolul 30 al Constituției rămâne literă moartă. Reprezentanților anumitor organe de presă li se poate interzice accesul la instituția prezidențială. Unele partide politice pot face răspunzătoare presa independentă pentru propriile lor insuccese electorale.

Trebuie să realizăm separarea efectivă a puterilor din stat. După cum am mai remarcat, este inadmisibil ca majoritatea reglementărilor juridice să fie impuse prin ordonanțe guvernamentale. Trebuie să se asigure independența reală a Curții Constituționale și nevoie de garanții legale și de un control strict pentru a exclude posibilitatea ca judecătorii curții să fie suși la presiuni de natură politică. Trebuie asigurată independența efectivă a magistraturii. Nu este vorba doar de inamovibilitatea judecătorilor, ci și de remunerarea lor echitabilă. O condiție elementară a corectitudinii actului de justiție este ca judecătorii să nu poată ajunge în situații înjositoare, incompatibile cu demnitatea funcției pe care o dețin.

d) Condițiile economice

Dincolo de colaborarea regională și microzonală, sunt necesare condiții economice interne de natură să impulsioneze investițiile străine, precum și schimbul de tehnologii moderne și al informațiilor aferente. În scopul îmbunătățirii aprecierilor privitoare la economia României, U.D.M.R. susține aderarea la CEFTA, întrucât îndeplinirea condițiilor puse de aceasta ne va apropia de Uniunea Europeană.

În multe privințe, statul încă mai intervine în economie. Politica financiară este imprevizibilă, investitorii străini sunt marcați de un sentiment de nesiguranță în ceea ce

privește capitalul pe care ar dori să și-l valorifice în țara noastră. Cât despre concentrarea de capital, faptul că bursa de valori n-a ajuns încă să și îndeplinească rolul specific anulează posibilitatea apariției investitorilor străini.

Pe lângă punerea de acord a normelor juridice interne cu legislația europeană, este nevoie de înlăturarea obstacolelor din calea fluxului de capital de o politică financiară previzibilă de dezvoltarea burselor și sistemului bancar și de stimularea investițiilor străine.

POLITICĂ ECONOMICĂ

A. Principii fundamentale și obiective

Oferind o soluție economică alternativă pentru România, Uniunea Democrată Maghiară din România, pornind de la analiza conjuncturilor perioadei de tranziție, ia în considerare resursele interne ce pot fi mobilizate și condițiile – actuale și de perspectivă – ale alinierii la economia mondială, ale integrării în structurile economice internaționale. Programul economic al U.D.M.R. are în vedere totalitatea factorilor existenți în România, și anume: resurse umane, condiții naturale, situația geopolitică și geostrategică, situația modificărilor structurale din economie, proporția componentelor, nivelul capacităților de producție, al randamentului, sistemul de exigențe al trecerii de la politica economică centralizată la economia de piață concurențială, capacitatea societății de a face față solicitărilor, dinamica alinierii profesionale și științifice.

Considerăm că are o importanță determinantă ca în România să se constituie un mediu economic în care posibilitatea oricărei discriminări sau încercări de această natură – săvârșită sau sugerată de către puterea politică – să fie exclusă. Un cadru care să asigure o reală egalitate a șanselor tuturor participanților la activitatea economică, incluzând printre acestia și statul.

Trăsăturile principale ale programului nostru se regăsesc în abordarea deschisă a faptelor constatate și în fermitea concepție. Spre deosebire de guvernele anterioare, a căror politică economică a fost marcată de ezitări, decizii greșite – și mai cu seamă de amânarea măsurilor economice nepopulare – noi afirmăm că unul din factorii determinanți ai triadei "tranziție-dezvoltare-integrare" îl constituie timpul, astfel că evitarea acțiunii sub pretextul cheltuielilor sociale ale tranziției, respectiv simularea unor activități devin inadmisibile, întrucât prețul plătit de societate e cu atât mai mare cu cât se procedează mai târziu la lichidarea fermă a cauzelor.

După aproape șapte ani, e limpede că, atâta vreme cât randamentul economiei tinde să scadă sau să stagneze, promisiunile de bunăstare socială rămân nefondate, tocmai de aceea sunt necesare măsuri capabile să asigure viabilitatea și competitivitatea economiei pe termen mediu și lung, punând astfel bazele bunăstării sociale și dezvoltării, îmbunătățirii calității vieții.

Pe plan economic este inadmisibil ca, la mai bine de șase ani de la evenimentele din decembrie, cea mai mare parte a populației țării să trăiască mai prost decât înainte de 1989. În ultimii patru ani a crescut numărul șomerilor și a scăzut salariul real, a crescut inflația și a scăzut puterea de cumpărare a leului. A crescut numărul întreprinderilor care lucrează în pierdere, a scăzut numărul investitorilor străini dornici să vină în România și s-a redus ritmul privatizării, iar birocrăția înfloarește în voie.

În absența cumpărătorilor, în condițiile împărțirii cupoanelor gratuite, nu există motivație economică și, ca atare, nici acționari veritabili. Fără investiție materială nu există responsabilitate, nu poate exista interes. Metoda punerii gratuite în posesie nu asigură aflulul

de capital activ de care au nevoie întreprinderile și fără de care restructurarea și modernizarea sunt de neconceput.

În privința investițiilor străine, România se află din păcate, pe ultimul loc dintre țările posttotalitare ale Europei Centrale și de Est. Puterea a fost incapabilă să priceapă că investiția străină îți oferă posibilitatea să crești, să te dezvolti pe banii altuia și că nu poți trăi bine și, în același timp, să-l tratezi drept neavenit pe investitorul străin. În același timp, datoria externă a țării este în continuă creștere. Iar guvernul, în loc să urgenteze restructurarea ramurilor industriale energofage, supradezvoltate de regimul comunist, cheltuiește banii susținând o producție depășită, necompetitivă, în interesul exclusiv al menținerii locurilor de muncă.

La ora actuală nu avem încă o legislație suficient de stabilă. Este inadmisibil ca guvernul, ministerele și miniștrii să interpreteze și să aplice legile într-o manieră care frizează abuzul. Instabilitatea legislativă generează și favorizează corupția. (În 1995 au fost adoptate 200 de legi și s-au emis 97 de ordonanțe guvernamentale.)

Trebuie, de asemenea, să vorbim în mod sincer și deschis despre faptul că depășirea fazei de tranziție prelungită și inițierea fazei de dezvoltare implică noi restricții în consumul intern și că acestea nu pot fi evitate ci doar atenuate în efectele lor, prin reorientarea acumulărilor în direcția modernizării economico-sociale.

Suntem de părere că descentralizarea structurală și funcțională a economiei, tributară încă vechiului model, este determinantă și că, în cadrul acestui proces, prezintă o deosebită importanță depolitizarea economiei. Reducerea rolului statului, asigurarea transparenței și controlului intervenției sale, orientarea politicii economice pe baza unei concepții ferme – excluzând însă intervenția arbitrară în procesele de formare organice ale pieței – pe parcursul căroră confruntare, conflictele de interese sunt inevitabile, tensiunile astfel generate, însă, pot fi depășite prin negocieri și prin realizarea unor acorduri cuprinzătoare.

Pentru a păși din faza de tranziție economică în aceea de dezvoltare, susținem că este indispensabilă stimularea întreprinzătorilor mici și mijlocii și crearea unui climat favorabil afacerilor. Ceea ce trebuie să conducă la îmbunătățirea situației concurențiale, a structurii proprietății, respectiv la dezintegrarea marilor monopoluri de stat, încă existente și nerentabile.

Concurența trebuie să se bazeze pe principiul egalității șanselor. Iar problemele existționale ale cetățenilor, grupurilor sociale care nu izbutesc să se afirme în cadrul competiției trebuie tratate prin aplicarea principiului îndreptățirii ajutorului social acordându-se în baza nevoii reale și nu în virtutea unor drepturi cetățenești generale.

Spre deosebire de programele de guvernare anterioare, preocupate de problemele curente ale prezentului imediat, principiul determinant al programului nostru reclamă o gândire de perspectivă, pe termen lung și într-un cadru cuprinzător. Ceea ce nu exclude însă atenția acordată priorităților concrete. Pe această bază, dorim să conferim un caracter "tranzitoriu" diferitelor secțiuni ale programului, concepute pe termen scurt și, respectiv, lung, la nivel macro- și, respectiv, microeconomic, întrucât nutrim convingerea că rezultatele parțiale, fie ele și în mod real pozitive, sunt fragile, ba mai mult, se pot afla chiar în contradicție cu obiectivele pe termen lung dacă sunt incoerente și aleatorii, dacă n-au în vedere decât supraviețuirea de moment. Caracterul cuprinzător se referă și la faptul că "sfera umanistă", în primul rând învățământul și cercetarea, poate și trebuie să contribuie într-o măsură considerabilă la elaborarea, realizarea și succesul concepției privitoare la tranziția economică. Schimbările preconizate în planul mentalității, al cunoașterii, al gestionării informației sunt absolut necesare atât pentru îmbunătățirea condițiilor macroeconomice cât și a cadrului, climatului microeconomic, precum și în ceea ce privește reducerea organică, ferită de salturi, a duratei tranziției.

Programul ia în considerare situația specifică a tranziției din România și, de asemenea, caută să aibă în vedere, sub toate aspectele, situația formată prin globalizarea

economiei mondiale, procesele și concepțiile de integrare europeană și central-est-europeană, șansele și consecințele acestora pe termen scurt și lung, deopotrivă.

Este cunoscut, că integrarea economică nu este o problemă exclusiv economică, dar nu pierdem din vedere nici faptul că, în absența unei reale dezvoltări economice, dincolo de crearea sistemului instituțional cerut de economia de piață, integrarea nu e posibilă. Relativ la aspectul economic al integrării europene, considerăm că stabilirea și dezvoltarea relațiilor interregionale, caracterizate prin avantaje comparative dar reciproce, prezintă un interes de primă mărime.

În opinia noastră, relațiile dintre euroregiuni în domeniul mărfurilor, forței de muncă, capitalului și serviciilor pot contribui la desăvârșirea integrării politice.

Obiectivul fundamental și cel mai cuprinzător al programului vizează crearea unor condiții economice previzibile care să asigure cadrul corespunzător atât pentru funcționarea economiei reale, în spirit concurențial, cât și pentru susținerea sistemului instituțional al statului de drept aflat în slujba cetățenilor și oferindu-le acestora posibilitatea autorealizării.

Restrângând orizontul la problemele de politică economică, ținând cont de faptul că, prin natura sa, nu constituie cu adevărat un scop, ci "doar" un mijloc, având însă în vedere influența ei determinantă asupra ansamblului procesului de tranziție, problema realizării restructurării economice figurează în program pe primul loc. În absența acesteia, în cazul tergiversării pe mai departe a restructurării, toate celelalte obiective, ba chiar și realizările din domeniul macroeconomic, vor rămâne aparente și fără durabilitate. Întrucât receptorul se va dovedi inapt de a percepe mesajul.

Restructurarea economică nu poate avea însă loc în sine și pentru sine, ci trebuie să ajute și să slujească alte două obiective, determinante și din punctul de vedere al integrării, pentru atingerea cărora mai e nevoie de un număr de ani:

- crearea și asigurarea unui echilibru economic dinamic;
- obținerea și menținerea unei creșteri economice durabile.

Având în vedere toate acestea, U.D.M.R. își propune următoarele obiective pentru viitorul ciclu parlamentar:

1. Crearea unei economii de piață moderne bazată pe proprietatea privată;
2. Reducerea treptată, la nivelul minim posibil, a rolului statului (pe plan central și local);
3. Stabilizare economică care să țină cont de sensibilitatea și capacitatea de efort ale societății;
4. Crearea unor condiții în mod decisiv stimulativ pentru întreprinzători;
5. Transformarea economiei în consens cu tendințele integratoare europene (internationale);
6. Reglementarea relațiilor de proprietate în așa fel încât să poată fi asumată reprivatizarea, respectiv, după caz, despăgubirea și/sau compensația;
7. Realizarea unei politici bugetare care să pună bazele autogestionării bugetelor locale de către organele administrative ale comunităților locale;
8. Asigurarea egalității șanselor de participare la restructurarea activității economice, pe baza principiului competenței;
9. Sprijinirea efectivă a minorităților naționale, prin intermediul reprezentanților lor legitimi.

În opinia U.D.M.R., mijloacele necesare ieșirii din situația actuală sunt următoarele:

1. Dezvoltarea întreprinderilor mici și mijlocii. Trebuie simplificată procedura de înregistrare, trebuie creată stabilitatea în domeniul legislației, trebuie elaborat un sistem de impozitare echilibrat, stimulat și trebuie exclusă posibilitatea de abuz în cursul controalelor.

financiară. Întreprinzătorii mici și mijlocii pot oferi soluția problemei șomajului. Cu condiția ca statul să nu vadă în ei niște speculanți, ci să-i considere parteneri.

2. Încurajarea afluxului capitalului străin.
3. Privatizarea și restructurarea întreprinderilor aflate în proprietatea statului.
4. Reforma sistemului administrației publice locale. Administrațiile (în primul rând cele locale, dar și cele județene) trebuie să aibă posibilitatea legală de a-și crea propriul buget, cu ajutorul căruia să-și rezolve prin decizie proprie problemele administrative și economice.
5. Stabilitatea ordinii de drept. Una dintre condițiile principale ale dezvoltării economice o constituie stabilitatea sistemului juridic. Proprietarul trebuie să fie sigur de faptul că legile sunt stabile, iar aplicarea lor este unitară.
6. Lupta împotriva pieței negre. Parlamentul trebuie să adopte legi severe de interdicție a pieței negre, iar organele competente trebuie să aplice cu mai mare strictețe legile adoptate.
7. Crearea treptată a unor sisteme autonome de asistență socială capabile să asigure o securitate socială corespunzătoare, concomitent cu trecerea celor actuale în regim de piață liberă.

B. Instrumente ale politicii economice

I. În domeniul restructurării economice

1. Transformarea structurii proprietății:

1.1. Privatizarea:

Urmare a programului eronat de privatizare în masă, structurile de proprietate ale întreprinderilor nu satisfac cerințele economiei de piață, capitalul social al întreprinderilor fărâmițându-se, fiind împărțit în mai multe mii de acționari, așa încât problema reprezentării intereselor proprietarilor devine aproape irealizabilă. U.D.M.R. nu sprijină metoda "împărțelii". Privatizarea trebuie tratată nu ca scop, ci ca mijloc. Întreprinderile aflate în proprietatea statului trebuie privatizate contra cost. Acolo unde nu este posibilă vânzarea întreprinderii în întregul ei, trebuie găsite soluții de restructurare, de vânzare parțială. Atâta vreme cât nu vom privatiza întreprinderile aflate în proprietatea statului, va fi cu neputință prelevarea unei sume mai mari de la buget în scopuri sociale.

Scopul privatizării este ca statul să realizeze venituri nu în calitate de proprietar, ci sub formă de impozite (pe cât posibil, impozite indirecte). În acest sens, U.D.M.R. consideră că sunt necesare următoarele:

- privatizarea rapidă, prin vânzare, a societăților comerciale profitabile;
- în cazul societăților comerciale neprofitabile: procedura falimentului urmată de privatizare (nu privatizarea falimentului!); Interesul pentru aceste întreprinderi trebuie încurajat prin înlesniri fiscale, impozite preferențiale;
- facilitarea accesului la averi ale administrațiilor publice locale (în momentul de față ele sunt excluse din procesul de privatizare).

În cazul investitorilor strategici, prețul nu poate constitui un criteriu exclusiv, ci trebuie să fie doar o parte a unui sistem complex de apreciere, care include și angajamentele investitorului în privința menținerii sau creării de locuri de muncă, a rețehnologizării, a eradicării poluării și protecției viitoare a mediului, a orientării spre export a producției.

1.2. Reprivatizarea:

- restrânsă ca arie de cuprindere;

- în cazul micilor magazine, atelierelor, morilor, hotelurilor, locuințelor, instituțiilor de învățământ și așezămintelor sociale, imobilelor bisericești, avutului asociațiilor științifice și culturale, fundațiilor etc. - restituirea integrală a bunurilor iar, unde acest lucru nu este posibil - despăgubire în compensare;

- restituirea integrală a averii cooperatiste în proprietatea cooperativelor.

2. Politica economică sectorială

2.1. Politica în domeniul industriei:

- în cazul întreprinderilor care lucrează în pierdere, procedura falimentului urmată de privatizare;

- restructurarea producției și ansamblului produselor destinate exportului;

- reînnoirea relațiilor de colaborare și cooperare între agenții economici atât pe plan intern, cât și pe plan internațional;

- concomitent cu orientarea către export, creșterea ponderii produselor indigene pe piața internă;

- sporirea investițiilor în tehnologie, a transferului de tehnologii (licențe, know-how);

- sprijinirea programelor C.A.D. și participarea la programele internaționale;

- promovarea unei fiscalități care să încurajeze investițiile;

- îmbunătățirea posibilităților de creditare/crearea unui sistem de garanții;

- stimularea participării capitalului străin activ;

- realizarea unor programe regionale comune cu țările vecine.

2.2. Politica agrară:

- produse de calitate și o structură eficientă în exploatare;

- încurajarea pieței, prin stimularea întregului ciclu de producție-prelucrare-comercializare cu ajutorul reglementărilor și facilităților;

- relații suficient de stabile și previzibile între prețuri și venituri;

- înzestrarea tehnică modernă la un nivel corespunzător.

Pentru realizarea acestora, este nevoie de:

- structuri productive și organizatorice diferențiate (în unele zone, ferme mari, în altele, gospodării mici, respectiv familiale);

- privatizarea societăților comerciale agricole de stat (ar fi de dorit ca aceasta să aibă loc în lanțul "producție-prelucrare-comercializare");

- stimularea producției în comun în vederea creșterii eficienței;

- asigurarea transparenței și posibilității de supraveghere a subvenționării de la buget a activităților din domeniul agriculturii (în conformitate cu normele GATT și U.E.);

- desființarea monopolului existent în domeniul achizițiilor/crearea unui sistem de achiziții secundat de un sistem corespunzător de garantare a prețului minim.

2.3. Sectorul terțiar (servicii):

- sporirea contribuției sectorului terțiar la realizarea P.I.B.;

- dezvoltarea infrastructurii (telecomunicații, rețeaua de drumuri, logistica necesară gestionării moderne a informației, stocare și prelucrare);

- rolul administrației publice centrale și locale - investiții publice;

- atenție acordată punctelor de vedere ecologice și favorizarea acțiunilor de protecție a mediului (programe naționale și internaționale, salvarea unor zone, așezări ș.a.).

3. Sistemul instituțional al restructurării:

- de clarificat cine anume reprezintă statul-proprietar (F.P.S., A.N.P., guvernul).

- la transformarea F.P.P.-urilor în fonduri de investiții trebuie evitat pericolul apariției unei situații monopoliste;
- clarificarea subordonării F.P.S. (este inadmisibil ca guvernul să-i influențeze deciziile, în vreme ce F.P.S. este subordonat parlamentului);
- simplificări structurale și reduceri de personal, creșterea eficienței activității;

II. În domeniul reformei bugetare, al finanțelor publice:

1. Evaluarea situației actuale (bugetul central, bugetul asigurărilor sociale, bugetele administrațiilor publice locale, în cazul fondurilor speciale: venituri, cheltuieli, credite primite, datorii acumulate, situația financiară);
2. Restructurarea capitolului venituri:
 - sporirea veniturilor provenite de la agenții economici în comparație cu cele provenite de la populație;
 - un sistem de impozitare stabil (previzibil);
 - introducerea impozitului pe venit (fără impozitarea dobânzilor provenite din economii);
 - creșterea ponderii accizelor;
3. La capitolul cheltuieli:
 - reducerea finanțării anumitor instituții bugetare supradimensionate și cu eficiență scăzută;
 - separarea activităților care trebuie finanțate și a celor ce se pot desfășura în regim de antrepriză;
 - descentralizarea unităților teritoriale ale unor instituții centrale și trecerea lor în competența administrațiilor publice locale;
 - reducerea funcției de redistribuire a bugetului central în favoarea administrațiilor publice locale;
 - transformarea unor tipuri de impozite în impozite locale efective (impozitul pe venit);
 - introducerea unui sistem normativ de finanțare și obligativitatea respectării sale;
 - creșterea participării statului la investițiile de interes public (infrastructură, dar și învățământ și cercetare);
 - deficitul nu trebuie finanțat de către Banca Națională, nici prin emisiune monetară, nici prin credite, ci redus prin stimularea economiilor populației;
 - reforma marilor sisteme de distribuție (pensii, asigurări sociale, de sănătate);
 - îmbunătățirea disciplinei fiscale (de ex.: creșterea ponderii impozitelor locale);

III. În domeniul politicii monetare; Situația cursurilor monetare, funcționarea sistemului bancar:

- realizarea stabilității interne și externe a leului; sau, cel puțin, introducerea unor cursuri previzibile;
- crearea pieței valutare libere și unitare;
- finanțarea neinflaționistă a producătorilor agricoli;
- modalitatea de rezolvare a blocajului financiar: procedura de faliment urmată de privatizare;
- reducerea masei monetare din afara sistemului bancar prin sporirea eficienței sistemului bancar și punerea instituțiilor specializate ale statului în slujba întreprinzătorilor;
- reducerea extraprofitului din sistemul bancar în interesul creșterii profitabilității altor factori economici;

- stimularea economiilor prin reducerea cheltuielilor administrative din sistemul bancar, ceea ce duce la sporirea lichidităților disponibile în vederea împrumuturilor și reducerea nivelului dobânzilor percepute pe credite;

IV. În domeniul relațiilor economice internaționale:

- stimularea afluxului de capital extern productiv prin asigurarea de avantaje investitorilor strategici față de capitalul profitor în România, 88% din produsul intern brut se cheltuiește pentru consum și doar 12% pentru dezvoltare; Prin creșterea ponderii capitalului extern, proporția investițiilor trebuie să atingă 18-20%; Trebuie creat un sistem de garanții pentru investitorii străini; politici fiscale și vamale corespunzătoare; posibilitatea transferării profitului (câștigului); stabilitatea legislativă; eficacitatea controlului financiar, excluderea procedurilor șicanatoare; dreptul deplin de proprietate asupra tuturor categoriilor de imobile;
- îmbunătățirea orientării comerțului exterior și stabilitatea acestuia (creșterea exportului către țările dezvoltate);
- fructificarea posibilităților implicate de caracterul asincron al concesiilor reciproce prin Acordul de Asociere la U.E. în perioada de grație consacrată desființării taxelor vamale, sporirea competitivității ramurilor industriale încă parțial protejate;
- nu ca alternativă la aderarea la U.E., ci ca pregătire a acesteia: îmbunătățirea relațiilor de colaborare central-est-europeană (aderarea la CEFTA);
- tratarea preferențială a turismului; dezvoltarea infrastructurii (drumuri, telecomunicații) și a serviciilor în domeniul turistic;

ADMINISTRAȚIA PUBLICĂ LOCALĂ

Pe lângă atenția acordată democratizării societății românești, creării statului de drept, modernizării structurii economice și integrării euroatlantice a României, U.D.M.R. atribuie o importanță deosebită descentralizării administrației publice, precum și a instituțiilor economice, sociale și culturale, realizării unei reale autonomii locale corespunzătoare principiilor expuse în Carta Europeană a Autonomiei Locale. Conform poziției de principiu a U.D.M.R., administrațiile publice locale pot funcționa pe baza unei autonomii dintre cele mai cuprinzătoare, condiția realizării autonomiei organismelor reprezentative, alese ale comunităților locale fiind maxima descentralizare a puterii centrale în conformitate cu principiul subsidiarității, trebuie asigurată participarea colectivităților locale și a cetățenilor la toate deciziile ale căror consecințe îi privesc în mod direct, le influențează viața. Democrația și autonomia locală trebuie să fie conceptele inseparabile ale acestui sfârșit de veac și mileniu. Comunitățile locale constituie pilonii de susținere ai oricărui regim democratic. Respectiv fundamentul noii Europe pe cale de a se unifica. Numai comunitățile locale investite prin lege cu sarcini și competențe, precum și cu responsabilități pot realiza o administrație publică eficientă și apropiată de cetățean. Autonomia locală presupune aplicarea principiilor descentralizării, existența unor organe decizionale democratice, care dispun de competențe efective și de largă deschidere de mijloace economice și financiare corespunzătoare.

În scopul realizării obiectivelor de mai sus, strategia politică a U.D.M.R. pornește de la ideea că obiectivele sale specifice se află în concordanță cu tendințele de democratizare a societății românești, se înscriu pe aceeași linie directoare. Tocmai de aceea, în vederea sporirii eficienței activității sale în domeniul administrației publice locale, uniunea noastră colaborează cu partidele și forțele democratice ale societății românești, pe care le socotește aliații ei naturali. Realizarea acestor deziderate nu este numai în interesul comunității naționale

maghiare din România, ci, în mod direct sau mijlocit, este și în interesul tuturor acelor cetățeni care se simt răspunzători de viitorul localității proprii și al țării în întregul ei. De aceea, la nivel parlamentar și la nivelul administrației locale, deopotrivă, U.D.M.R. susține necesitatea formării și funcționării sistemului instituțional independent al societății civile. Aplicarea acestui principiu în practica vieții cotidiene constituie un pas important și în direcția rezolvării problemelor diferitelor categorii minoritare. Uniunea – prin membrii ei desemnați sau înscrși pe listele electorale și aleși în organele centrale sau locale ale puterii de stat – își afirmă dreptul de a participa la exercitiul puterii. Considerăm necesar ca numirile demnitarilor maghiari în organele locale și centrale ale puterii de stat și în administrație să se facă luându-se în considerare propunerile U.D.M.R. Scopul primordial al consilierilor și primarilor aleși pe listele U.D.M.R. îl constituie rezolvarea problemelor sociale, economice și de dezvoltare ale localităților prin includerea unor resurse noi, insuficient exploatate până acum, cu sprijinul societății civile, al fundațiilor, al bisericilor. Membrii U.D.M.R. implicați în activitatea administrațiilor publice locale iau parte activă la păstrarea și dezvoltarea identității naționale a comunităților maghiare și se străduiesc să contureze acele forme de conviețuire neconflictuală cu națiunea română și cu celelalte minorități naționale care să-i dea fiecărui cetățean sentimentul că se află la el acasă în localitatea în care trăiește. U.D.M.R. consideră că este importantă constituirea asocierilor microzonale între localități, precum și colaborarea regională în zonele de frontieră și, de asemenea, dezvoltarea sistemului localităților înfrățite, care are în vedere așezările din România și din diverse alte părți ale lumii. În cadrul acestor relații, un rol important le revine minorităților care pot facilita colaborarea regională.

Pe aceste considerente, U.D.M.R. se simte datorată să urgenteze crearea cadrului legal și a mecanismelor de funcționare adecvate.

Elementele acestora sunt următoarele:

- punerea de acord a legilor și reglementărilor existente cu Carta Europeană a Autonomiei Locale, semnată de România. Aceasta se referă în primul rând la Legea 69/1991, dar vizează și modificări privitoare la Legea Fondului Funciar, la folosirea limbii materne, învățământ, sănătate și alte domenii;
- descentralizarea, prin transferarea puterii de decizie și a responsabilităților la nivel local;
- veniturile provenite din impozite ale administrațiilor publice locale să fie proporționale cu contribuția comunităților locale la bugetul de stat. Dar bugetele locale să nu se constituie în funcție de o redistribuire centrală;
- crearea unor servicii deconcentrate sub autoritatea consiliilor locale, în primul rând cu atribuții de natură economică, socială, financiar-bugetară, de fiscalitate locală;
- gestiunea averilor publice și private, clarificarea drepturilor de proprietate;
- asigurarea corespunzătoare a serviciilor comunale, coordonarea activității acestora;
- dezvoltarea urbanistică și amenajarea teritoriului;
- asigurarea bazei materiale necesare activităților din domeniul învățământului, educației, sănătății, cu caracter social, sportiv și de petrecere a timpului liber;
- comunitățile locale să aibă drept de veto în problema amplasării anumitor instalații poluante (rampe, incineratoare de gunoi), potențial poluante (ex.: centrale nucleare, sau implicând modificări ireversibile ale mediului (ex.: hidrocentrale);
- proceduri simple, inteligibile, precise în administrație, în operațiuni financiare, de investiții;
- formarea unui corp de funcționari publici bine pregătiți din punct de vedere profesional, capabili de prestații eficiente în slujba cetățenilor;
- asigurarea instruirii demnitarilor aleși și a funcționarilor publici, crearea unei administrații caracterizate prin transparență față de public și relații de parteneriat cu cetățenii.

Pentru realizarea tuturor acestor cerințe, ar fi nevoie de următoarele acte normative: legea privitoare la bugetele locale, la averea și patrimoniul administrațiilor publice locale, la statutul juridic al funcționarilor publici și demnitarilor aleși, precum și la cooperarea dintre comunitățile și administrațiile publice locale.

POLITICA SOCIALĂ

Un nivel de trai decent – realitatea sfârșitului de mileniu

Unul dintre principalele obiective ale existenței statale organizate este asigurarea unor condiții de viață acceptabile cetățenilor. Nivelul de trai este indicatorul calității vieții noastre de ființe umane, întrucât el determină în mare măsură dispoziția și comportamentul nostru social. Un om obsedat de grija pâinii cea de toate zilele nu poate fi un om liber.

Crearea și menținerea securității sociale a cetățenilor depinde întotdeauna de natura principiilor pe care guvernul statului respectiv își bazează politica socială. Prin urmare, elaborarea principiilor de bază ale politicii sociale și a modalităților de a le transpune în realitate constituie unul dintre cele mai importante capitoare ale programului U.D.M.R. Dacă intenționăm să ne aliniem la economiile sociale de piață europene, abordarea problematicii sociale devine elementul esențial al programului politic.

Experiența istorică dovedește că nu există țări aprioric sărace și țări aprioric bogate, ci doar țări prost guvernate sau bine guvernate. Nici România nu este condamnată la mizerie, dar majoritatea locuitorilor săi trăiesc totuși în sărăcie. Dacă ne-am raporta doar la resursele ei naturale, țara noastră ar trebui să se afle pe unul dintre primele locuri în Europa, în realitate însă o găsim undeva pe la coada plutonului.

În ultimii patruzeci și cinci de ani, dirijismul de stat și-a pus amprenta și asupra politicii sociale. În acest model, sursa "bunăstării sociale" este statul. Iar politica socială se identifică aproape în totalitate cu politica socială a statului. A existat, ce-i drept, și politică socială la nivel mai scăzut, prin organizațiile sociale (sindicate, Crucea Roșie etc.), prin întreprinderi, dar și orientarea acesteia depindea în întregime de partidul conducător, aflat la putere. Bisericile, organizațiile caritative erau cu totul excluse din sfera politicii sociale. Această moștenire s-a dovedit tragică pentru România, unde schimbările din viața economică și politică s-au petrecut cu atâta rapiditate și au atins o asemenea amploare, încât măsurile de politică socială ale statului vizând contracararea efectelor sociale ale acestor schimbări n-au apărut decât cu o considerabilă întârziere.

Vicisitudinilor deceniilor comunismului le-au urmat la noi alți șapte ani de strâmtoare, anii tranziției. În anul ultimului congres al partidului comunist eram convinși că mai rău nu se poate, că mai jos de atât nu putem decădea. Și totuși, șapte ani mai târziu obiectivul propus e să atingem 70% din salariul real al acelor vremuri.

În primul trimestru al anului 1996 scăderea naturală a populației s-a cifrat la 31.532 de persoane, deci diferența, pe trei luni, dintre natalitate și mortalitate echivalează cu populația unui orașel pentru a nu mai vorbi despre miile de tineri cu speranțele înșelate care aleg calea emigrării, își părăsesc patria, pământul natal.

În primul semestru al anului 1996 valoarea exportului a scăzut cu 10% față de aceeași perioadă a anului 1995.

În decurs de un an și jumătate, din ianuarie 1995, numărul angajaților din industrie s-a redus cu 442.000.

Guvernul a încercat să-și ascundă neputința sub masca unor măsuri care n-au nimic de-a face cu democrația și cu economia de piață, menține în funcțiune agenți economici de stat care lucrează în pierdere, cu scopul de a nu "deconspira" numărul real al somerilor, încearcă

să asigure ajutoarele sociale din taxe percepute pentru trecerea frontierei, măsură evident anticonstituțională.

Caracterul paradoxal al situației actuale constă tocmai în aceea că, deși, în virtutea legislației în vigoare, responsabilitatea satisfacerii cerințelor de politică socială revine deocamdată exclusiv sistemului instituțional gestionat de către stat, statul s-a retras de fapt din numeroase zone socotite "critice" ale sferei sociale: de exemplu, ajutorarea celor lipsiți de adăpost, asigurarea sănătății mintale a șomerilor, construirea de locuințe sociale etc.

Intrucât sistemul de protecție socială se bazează în mare măsură pe finanțarea de către stat, se simte nevoia creării treptate a unui sistem instituțional alternativ al societății civile, capabil să corecteze deficiențele prestației statului, iar relația dintre organele centrale de stat și organele puterii locale (administrație publică, primării), precum și organizațiile caritative și profesionale (civile și bisericești) trebuie pusă pe baze noi.

U.D.M.R. nu poate promite miracole: o îmbunătățire spectaculoasă nu se poate obține de la o zi la alta. Însă patru ani de construcție economică susținută și conștientă pot crea baze solide ale redresării. Iar aceasta va permite, în mod firesc, introducerea unor măsuri eficiente în privința protecției sociale. Constituția adoptată cu aproape cinci ani în urmă definește statul nostru prin calificativele "democratic" și "social", statuând obligația sa de a institui măsurile necesare în vederea dezvoltării economiei naționale și asigurării unui nivel de trai decent pentru populația țării.

Obiectivul primordial al politicii noastre sociale constă în realizarea siguranței existențiale, asigurarea pragului minim necesar unui trai decent, împiedicarea pauperizării generale. Insistăm în vederea introducerii unor reforme economico-sociale care să atenueze poverile ce apăsă pe umerii cetățenilor cu venituri mici. Obiectivul cel mai important al politicii noastre sociale e îmbunătățirea situației tineretului (ca parte a societății confruntată cu dificultățile din ce în ce mai mari ale începutului de viață independentă) a familiilor cu mulți copii (ca grup social multiplu afectat de inflație) și a pensionarilor (ca segmentul de populație supus celui mai accelerat ritm de pauperizare).

Suntem angajați în crearea unor condiții politice și economice în cadrul cărora salariile angajaților se situează la un nivel echitabil iar valoarea muncii intelectuale este apreciată ca atare. Sprijinim ideea asumării organizate a intereselor producătorilor precum și ale consumatorilor. Încurajăm inițiativa privată, întreprinderile mici și mijlocii, întrucât acestea creează noi locuri de muncă. În condițiile creșterii șomajului, intenționăm să inițiem - în paralel cu posibilitățile oferite de stat - cursuri de recalificare și calificare profesională. Susținem necesitatea reîntoarcerii în agricultură a surplusului de forță de muncă din industrie, ceea ce ar atenua presiunea șomajului și ar înviora viața din satele noastre. Îmbunătățirea sistemului de ajutorare, în special ajutorarea celor aflați la început de drum, a tinerilor în căutare de lucru, ne preocupă în mod constant.

Repertoriul măsurilor ce trebuie luate în domeniul protecției sociale cuprinde o serie de urgențe:

- reducerea numărului de șomeri, crearea posibilităților de muncă;
- acordarea unor salarii și pensii care să asigure un nivel de viață decent;
- excluderea tuturor formelor de discriminare;
- dublarea imediată a pensilor penibil de mici din agricultură;
- facilitarea angajării tinerilor absolvenți;
- sporirea protecției bătrânilor cu atenție specială pentru persoanele singure;
- ajutorarea familiilor cu mulți copii;
- sprijinirea persoanelor handicapate.

Se impune modificarea sistemului asigurărilor sociale, cu scopul de a oferi o siguranță eficientă în caz de boală, la bătrânețe sau în situația dispariției persoanei care asigură venitul familiei.

Transformarea sistemului instituțiilor sociale — condiție fundamentală a eficienței

Politica socială constituie un câmp de acțiune în cadrul căruia funcționează anumite sisteme instituționale istorice constituite, specializate pentru satisfacerea diverselor nevoi ale societății, și anume: asigurare socială și asistență publică, învățământ, servicii medicale, construirea și administrarea locuințelor de stat, redistribuirea forței de muncă, recalificare, servicii sociale individuale (muncă socială, asistență la domiciliu sau în instituții speciale, protecția familiei și copilului etc.).

Pauperizarea generală, creșterea ratei șomajului, deficiențele în domeniul protecției sănătății, apariția unor forme noi de comportament deviant (consumul de droguri, criminalitatea juvenilă) fac necesară crearea unor noi sisteme instituționale precum și transformarea adaptarea funcțiilor instituțiilor existente.

Rolul administrației publice locale, al bisericilor și al organizațiilor societății civile în asigurarea protecției sociale

În ultimii șapte ani administrațiile publice locale, bisericile și organizațiile societății civile nu și-au putut îndeplini integral rolul pe care-l au de jure pe tărâmul protecției sociale. O cauză o constituie și lentoarea procesului legislativ. După schimbarea de regim, acest tărâm nu mai e dominat exclusiv de către stat, ce-i drept, s-au ivit posibilitățile pentru debutul activității caritabile a bisericilor și organizațiilor civile, dar statul nu numai că n-a oferit sprijin financiar, dar n-a asigurat nici cadrul juridic corespunzător pentru susținerea acestor activități. În același timp, nici puterea de până acum n-a luat act de proiectul de lege a cultelor înaintat cu șase ani în urmă. Lege care ar fi asigurat nu numai cadrul juridic pentru activitatea socială a bisericilor, ci și condițiile materiale ale acestei activități, prin retrocedarea averilor bisericicești.

Pe plan legislativ e necesar un uriaș pas înainte: inițierea reformelor economico-sociale determină necesitatea unei noi legi sociale care creează baza juridică pentru armonizarea diferitelor sisteme instituționale menite să satisfacă nevoile membrilor societății. Unul din scopurile cele mai importante ale noii legi ar fi crearea posibilității creșterii substanțiale a rolului administrațiilor publice locale în domeniul serviciilor sociale. Statul trebuie să acorde sprijin material, să finanțeze ajutoarele și alocațiile a căror distribuție o reglementează administrațiile publice locale. Același lucru este valabil și în cazul organizațiilor caritative: întrucât ele satisfac cerințe ce figurează printre obiectivele politicii sociale a statului (de ex., asigură asistență pentru copiii orfani, pentru bătrânii rămași singuri), sunt îndreptățite la sprijin (inclusiv financiar) din partea statului.

Având în vedere situația economică generală a României, U.D.M.R. consideră că una dintre cele mai importante îndatoriri ale consiliilor locale constă în atenuarea grijilor, dificultăților sociale. În condițiile creșterii șomajului, administrațiile publice locale ar trebui să acorde sprijin acelor organizații ale societății civile sau acelor firme care inițiază cursuri de recalificare, de specializare sau de perfecționare profesională.

Administrațiile locale trebuie să sprijine toate inițiativele care își propun ajutorarea handicapatilor. Este necesar înființarea unei baze de date care țină evidența celor trăind sub nivelul de subzistență, handicapatilor și orfanilor precum și organizațiilor care activează în interesul acestora. Ceea ce ar înlesni totodată coordonarea activităților umanitare.

În cazul locuințelor aflate în proprietatea sau în administrarea consiliilor locale ar trebui asigurată subvenționarea chiriilor pentru familiile cu mulți copii și pentru persoanele vârstnice singure. Cetățenii de peste 70 de ani să beneficieze de gratuitate pe mijloacele de transport în comun urban. U.D.M.R. este angajată în rezolvarea problemelor oamenilor în vârstă și dincolo de îmbunătățirea condițiilor de viață ale acestora. Având în vedere faptul că nici societatea actuală, nici familia nu se pot ocupa de concetățenii noștri vârstnici, dar sănătoși

și încă în putere, ar trebui constituite, prin contribuția unor societăți comerciale și fundații, cluburi ale pensionarilor, unde aceștia și-ar putea petrece timpul într-un mod agreabil.

În opinia U.D.M.R., deficiențele grave din domeniul ocrotirii sănătății nu pot fi înlăturate fără crearea unor rețele eficiente de voluntari care ar funcționa sub îndrumarea corpului medical, precum și a bisericilor. Aceștia le-ar reveni îngrijirea bolnavilor singuri, îngrijirea sufletească a bolnavilor, clarificarea problemelor de planificare familială modernă, precum și lupta împotriva diferitelor forme de toxicomanie.

Familia, element de bază al unei societăți armonioase

U.D.M.R. are intenția să ducă o politică demografică și familială consecventă cu atât mai mult cu cât, din pricina emigrării masive, ponderea noastră numerică a suferit o reducere accelerată. Trebuie să ducem o susținută muncă de lămurire, chiar și în condițiile economice din ce în ce mai precare, în favoarea creșterii natalității, împotriva concepției care limitează familia la un singur copil. În acest scop, dorim o colaborare strânsă cu bisericile, precum și cu instituțiile de învățământ, sănătate și juridice. Sprijinim orice inițiativă care asigură avantaje familiilor cu copii (sisteme de impozitare preferențială, împrumuturi avantajoase, pe termen lung și preferențiale, un sistem de alocații mai judicios, concedii de maternitate plătite, de 1-3 ani, respectiv concedii pentru creșterea copiilor, de care să poată beneficia deopotrivă și tatăl etc.).

Considerăm că femeile trebuie să poată decide în deplină libertate dacă preferă o activitate aducătoare de venituri sau rolul de mamă, de "casnică". Statul să recunoască echivalența acestui din urmă statut cu acela de angajat în muncă și, ca atare, dreptul la pensie al femeilor care își asumă pe termen lung vocația de mamă.

U.D.M.R. propune crearea unor centre de protecție a familiei în toate așezările cu peste 10.000 de locuitori, centre care ar urma să funcționeze în subordinea administrațiilor publice locale. Aceste centre sunt menite să facă față unor îndatoriri complexe, sunt capabile să intervină pe varii direcții: să atenueze tensiunile de sorginte materială produse în familie datorită șomajului și scăderii veniturilor reale (alocații alimentare, sprijin pentru întreținerea locuinței, cheltuieli școlare, prin acordarea de ajutor destinat educației) să abordeze corespunzător traumele psihice rezultate din conflictele din sânul familiei sau provocate de șomaj, să asigure consultanță în probleme educaționale, să ajute la organizarea asistenței persoanelor în vârstă și bolnavilor, să mijlocească găsirea unor locuri de muncă etc.

Pentru o bătrânețe liniștită

Proiectul legii asigurărilor sociale trebuie înaintat fără întârziere în vederea dezbaterii și adoptării sale în parlament în scopul creării unui sistem unitar obligatoriu de asigurare a pensiilor, care va fi apoi completat prin sistemul asigurărilor voluntare.

Trebuie să înființăm Casa Autonomă a Pensionarilor care trebuie să reintre în posesia averii fostelor case autonome naționalizate și, concomitent, să primească în proprietate un număr de societăți comerciale cu capital de stat, cu situație financiară echilibrată.

U.D.M.R. se pronunță cu hotărâre împotriva creșterii limitei de vârstă pentru pensionare, ținând cont de epuizarea fizică și psihică a populației aflate în pragul pensionării și de durata medie de viață relativ scăzută. Luând în considerare acești factori, trebuie create condiții pentru pensionarea înainte de termen.

La calcularea pensiilor trebuie avută în vedere întreaga perioadă de muncă, precum și proporția dintre salariile de odinioară și venitul mediu din perioada respectivă.

Trebuie creată posibilitatea recalculării pensiilor actuale, în conformitate cu prevederile noii legi a pensiilor. Pensiile din agricultură trebuie puse de acord cu pensiile celorlalți cetățeni.

Alte programe de politică socială

Este necesară crearea condițiilor fundamentării programelor de politică socială, cu alte cuvinte, trebuie organizat un sistem de documentare modern, de nivel european, care să pună la dispoziție informații corecte și sigure despre evoluția situației materiale a populației, a condițiilor de locuit, despre tendințele pe termen lung ale șomajului, despre evoluția demografică (raportul dintre natalitate și mortalitate, proporția căsătoriilor și divorțurilor, numărul persoanelor care-și cresc singure copii), despre evoluția stării de sănătate a populației (mortalitate specifică, aria de răspândire a unor tipuri de boli, evoluția prestațiilor medicale instituționalizate etc.).

Pe baza acestor informații, trebuie elaborate programele referitoare la asistența socială, asistența medico-sanitară și ocrotirea sănătății, firește, cu participarea specialiștilor donatoriilor respective. Trebuie creat cadrul activității corpului de specialiști chemați să supravegheze aplicarea și eficiența acestor programe, spre a avea în permanență semnalele de răspuns necesare aprecierii gradului de eficacitate a muncii depuse.

Identificarea categoriilor de risc, a grupurilor de risc din rândul șomerilor este esențială din punctul de vedere al conceperii strategiilor de intervenție; este necesară depistarea categoriilor de vârstă și profesionale expuse în cel mai înalt grad primejdiei șomajului prelungit (de ex.: debutanții, cincantenarii, unele categorii din industria grea etc.), iar pentru aceștia trebuie instituite o serie de programe preventive.

În scopul atenuării dezavantajelor implicate de domiciliul în anumite zone și așezări, mai ales în cele mici, considerăm profitabilă introducerea sistemului de administrator comunal (administrație, gospodărire comunală) care ar asigura un cadru instituțional ieftin și extrem de elastic pentru rezolvarea problemelor de o mare varietate ale localităților unde nu există drumuri, unde circulația și telecomunicațiile prezintă dificultăți, unde lipsesc instituțiile publice - școală, cabinet medical, farmacie -, unde trăiesc numeroși oameni bătrâni, singuri etc.

Categoria celor rămași fără adăpost pe parcursul perioadei de tranziție este în continuare în creștere. Puterea trebuie să acorde sprijin acelor administrații publice locale, organizații ale societății civile sau biserici care doresc să construiască și să întrețină cămine pentru cei lipsiți de adăpost.

Considerăm necesară dezvoltarea asistenței medicale școlare, instituționalizarea activității de psiholog specializat în problemele școlii și de lucrător social în domeniul școlar.

U.D.M.R., ca organizație de apărare a drepturilor minoritare, acordă o deosebită atenție situației sociale extrem de grave a țiganilor. După părerea noastră, este nevoie de elaborarea unor programe speciale de prevenire și tratare a crizelor de creștere a bazei instituționale care să facă posibilă abordarea problemelor. Avem în vedere aici școli speciale de recuperare, cămine pentru bătrâni, înființarea de ateliere unde să poată fi practicate meșteșugurile tradiționale. Toate acestea ar urma să fie finanțate în parte din fonduri de stat, în parte din fondurile unor fundații publice.

LIBERTĂȚI ȘI DREPTURI

Statul în slujba cetățenilor

1. Cerința fundamentală a separației puterilor în stat impune asigurarea echilibrului dintre ele și a controlului reciproc. Acest deziderat nu s-a realizat nici până în prezent, fapt care a condus la perturbări în funcționarea instituțiilor statului.

Ponderea politică și prestigiul puterii legislative s-au redus continuu, în opinia publică s-a conturat o imagine negativă a legislativului. Cauza rezidă în faptul că puterea executivă a abuzat de unele competențe pe care Constituția i le conferă numai în cazuri excepționale. Excepția a fost transformată astfel în regulă. În toate vacanțele parlamentare ale ciclului legislativ al ultimilor patru ani (1992-1996) guvernul a cerut și i s-a acordat dreptul de a guverna prin ordonanțe, cu alte cuvinte, de a elabora norme juridice cu putere de lege. Însumând, rezultă că vreme de un an întreg din mandatul său de patru ani guvernul, prin ordonanțele sale, a exercitat atribuțiile legislativului. În conformitate cu prevederile Constituției, parlamentul trebuie să aprobe ordonanțele guvernamentale. Dar numeroase acte normative rezultate în asemenea împrejurări n-au fost nici discutate, nici aprobate până în prezent. În ce privește conținutul ordonanțelor, se constată că în repetate cazuri guvernul a reglementat domenii în care se impune adoptarea de legi organice și pe care Constituția le scoate din sfera de competențe ale guvernului în materie legislativă.

Președintele statului n-a intervenit și n-a făcut uz de dreptul și obligația lui constituțională de a media între puterile din stat, în interesul bunei funcționări a instituțiilor statului.

Toate acestea înseamnă lezarea echilibrului dintre puteri.

2. În justiție, independența magistratilor nu este asigurată. Judecătorii sunt adeseori influențați de sfera politică, în primul rând de către executiv sau de unele grupări politice din cadrul legislativului. La rândul său, șeful statului a intervenit în actul justiției folosindu-se de prestigiul și de influența sa, de exemplu, în cazul proceselor privitoare la casele nationalizate.

Aceasta înseamnă interpretarea greșită a controlului reciproc dintre puterile din stat.

3. Situația actuală este de nementinut. Principiul separației puterilor în stat constituie baza vieții democratice a statului. Respectarea sa integrală este obligatorie, dat fiind că încălcarea acestui principiu poate genera grave distorsiuni în funcționarea instituțiilor statului.

Nu competența, nici profesionalismul, nici rezolvarea rapidă și eficientă a problemelor cetățenilor sunt caracteristicile activității instituțiilor publice ale statului, ci măcinarea greoaie, mecanică, dezumanizată a unui aparat birocratic lesne coruptibil. Promovările se fac nu pe considerente profesionale, ci pe cele de partid. Drept consecință, a devenit imposibilă funcționarea economiei de piață la baza căreia stau criterii de performanță ca și securitatea socială prin distribuția judicioasă a resurselor sociale prin intermediul unor sisteme de protecție socială corespunzătoare, accentuându-se, în schimb, sărăcia. Situația ar putea fi îmbunătățită printr-o legislație corespunzătoare, prin adoptarea, printre altele, a legilor privind statutul funcționarului public și, respectiv, răspunderea ministerială.

4. În societatea românească a zilelor noastre corupția a devenit un fenomen cotidian, un mijloc de comunicare, s-ar putea zice, o formă de contract unanim acceptată între individ și autorități. S-a încercat în mod eronat abordarea fenomenului corupției ca o simplă problemă cu implicații juridice, de competența justiției, căci este vorba în realitate de un fenomen ce antrenează sfera politicului, a socialului, a economicului. Soluțiile trebuie căutate în aceste din urmă domenii. Corupția poate fi o formă de influențare politică, poate fi o sursă de venituri,

un mijloc de trai pentru aparatul funcționaresc, poate fi un instrument în obținerea de avantaje economice, sociale.

În vederea stopării corupției, U.D.M.R. consideră necesare următoarele măsuri:

- reorganizarea corpului funcționarilor publici și reducerea sa numerică, aplicând criterii exclusiv profesionale;

- adoptarea unor legi, în primul rând cu caracter economic, care să prevadă reguli și proceduri simple, neechivoce, clare și accesibile, pe înțelesul cetățeanului obișnuit;

- asigurarea unor venituri echitabile pentru judecători, lucrători ai organelor de urmărire penală, precum și alte categorii de funcționari publici;

- obligativitatea declarării averilor funcționarilor publici, precum și interdicția de a face parte din consiliile de administrație ale unor întreprinderi de stat.

5. Neîncrederea populației în poliție și în justiție este o moștenire a totalitarismului. Din păcate, unii angajați ai acestor instituții nu se pot obișnui sau se obișnuiesc foarte greu cu ideea că se află în slujba contribuabilului și nu a unei părti politice subțiri. În același timp,

pe lângă dotarea tehnică precară și salariile extrem de reduse, în comparație cu nivelul european, ale funcționarilor publici, caracterul vetust al Codului Penal favorizează apariția și proliferarea, ca și în alte țări est-europene, de altfel, a criminalității internaționale. Faptul de a fi devenit țară de tranzit pentru traficanții de droguri, loc de refugiu și de organizare a unor întregi rețele mafioate cu ramificații internaționale, este extrem de păgubitor pentru România.

Din aceste motive, pe lângă îmbunătățirea salarizării organelor de urmărire penală și judiciare, a celor cu atribuții în justiție ș.a., U.D.M.R. mai consideră necesare:

- întinerirea efectivelor poliției, înzestrarea ei corespunzătoare din punct de vedere tehnic;

- introducerea unor pedepse pe măsura gravității în cazul traficului de droguri, a traficului de carne vie, a actelor de tâlhărie, precum și în cazul abuzurilor săvârșite de funcționarii publici.

DREPTURILE OMULUI

“Credem în demnitatea nepieritoare a omului guvernat de legi morale și naturale eterne... Aceste daruri ale Creatorului sunt drepturi inalienabile ale omului.” (Dwight Eisenhower)

Domeniul drepturilor omului constituie și după 1989 factorul determinant în aprecierea internațională a României, în formarea imaginii despre România.

Principalele cauze ale încălcării drepturilor omului constau în absența respectului față de drepturile și demnitatea individului în deficiențele funcționării sistemului autorităților publice, în interesele individualiste ale castei birocratice, respectiv în practica politică imprevizibilă, lipsită de transparență care deseori a tolerat sau chiar a generat aceste fapte.

După 1989 România s-a angajat să și modifice sistemul legislativ, punerea acestuia în acord cu textul și spiritul documentelor europene, cu deosebire în domeniul drepturilor omului. În noua Constituție a României au și fost cuprinse în această privință câteva prevederi importante. Ulterior, însă, în procesul legislativ au fost adoptate mai multe legi, respectiv se află în dezbatere unele proiecte de legi care prin textul și spiritul lor vin în contradicție atât cu prevederile exprese ale Constituției cât și cu cele cuprinse în documentele internaționale, în mod deosebit în Convenția Europeană pentru Drepturile Omului. Pot fi amintite în acest sens modificările Codului penal și ale Codului de procedură penală, unele măsuri ale guvernului.

sau anumite articole de legi care contravin dreptului la libera exprimare și la libera asociere, lezarea drepturilor minorităților, îngrădirea folosirii limbii materne, a învățământului în limba maternă, a libertății de conștiință și a autonomiei confesionale. Baza discriminării este de natură politică, confesională sau etnică.

Respectarea drepturilor omului este condiția de bază a societății într-un stat de drept. În zilele noastre această problemă a ajuns într-o strânsă interdependență cu dezideratele păcii și ale securității internaționale. Respectarea, aplicarea în practică și asigurarea drepturilor omului constituie parte organică a condițiilor formulate de Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa, de Consiliul Europei și de Uniunea Europeană. Solicitarea, pretinderea fermă a validării drepturilor omului și drepturilor minoritare este premiza fundamentală a loialității cetățenești.

În activitatea sa parlamentară, precum și pe planul relațiilor internaționale, U.D.M.R. a militat consecvent în favoarea respectării drepturilor omului și, indiferent de faptul că încălcările au fost sau nu de natură etnică, n-a pregetat să le semnaleze, să le pună în discuție. În acest domeniu, U.D.M.R. a colaborat cu succes cu partidele democratice românești și le susține în intenția de a alcătui după alegerile din 3 noiembrie o coaliție de guvernământ care să recunoască și să respecte drepturile omului, care să fie un partener și nu un adversar al diferitelor organizații de apărare a intereselor.

Discriminarea pozitivă

De la egalitatea în drepturi la egalitatea șanselor

Constituția României asigură dreptul la discriminare pozitivă și, în consecință, o serie de categorii din societatea românească sunt beneficiari ai discriminării pozitive. Cu toate acestea, societatea românească actuală acceptă cu dificultate conceptul de discriminare pozitivă și, în cazul anumitor minorități, interpretează măsurile menite să asigure egalitatea șanselor ca pe niște privilegii. De exemplu, femeile au dreptul de a ieși la pensie mai devreme decât bărbații, tinerilor li se asigură facilități exclusiv pe baza faptului că nu depășesc o anumită vârstă. Firește, discriminarea pozitivă a tinerilor e încă foarte rudimentară. De discriminare pozitivă ar trebui să se bucure invalizii și handicapații. De pildă, ar trebui înlesnită circulația celor cu probleme locomotorii în instituțiile publice și pe domeniul public, ar trebui introduse sisteme de semnalizare pentru nevăzători (marcarea bancnotelor, semnale acustice la trecerile pentru pietoni etc.).

U.D.M.R. susține cu consecvență asigurarea egalității șanselor pentru diferitele minorități, egalitate care se poate realiza doar pe calea discriminării pozitive.

Despre drepturile minorităților naționale

Diversitatea ca valoare

1. În opinia U.D.M.R., nu poate fi vorba de egalitate în drepturi, respectiv de egalitate a șanselor, între majoritate și minoritate, atâta vreme cât minoritățile sunt lipsite de propriile lor instituții și obligate în felul acesta să renunțe la cadrul, la posibilitățile exercitării drepturilor lor fundamentale care vizează însăși identitatea. Diversitatea societății românești este o realitate, dar, în același timp, și o valoare incontestabilă. Diversitatea, multiculturalitatea se constituie ca purtătoare de valori umane, spirituale, materiale care se cuvin recunoscute, protejate, susținute, păstrate și dezvoltate. Exclusivismul de orice natură produce tensiuni sociale și politice.

Politica privitoare la minoritățile naționale trebuie să se întemeieze pe respectarea drepturilor omului și ale minorităților, pe asigurarea posibilității exercitării lor efective, pe normele juridice internaționale, respectiv pe experiența acelor țări care au soluționat problema spre satisfacția majorității și minorității deopotrivă.

Constituția conține, ce-i drept, și prevederi privitoare la protecția minorităților naționale, însă legislativul, guvernul și alte organe executive au rămas datorare cu punerea lor în aplicare. Ea, mai mult, asistăm la o practică politică generală antiminoritară, naționalistă.

2. De șase ani U.D.M.R. luptă pentru drepturile maghiarimii din România. Până în prezent — din păcate — fără prea mult succes. Vreme de șase ani, majoritatea parlamentară și coalițiile guvernamentale au refuzat pur și simplu să consfințească prin lege și să aplice acele drepturi firești pentru care U.D.M.R. militează. În ultimii patru ani, majoritatea parlamentară și coaliția guvernamentală și-au fixat drept scop izolarea U.D.M.R. Au prezentat comunitatea națională maghiară din România ca un inamic dintotdeauna al românilor, în parlament ne-au respins propunerile, inițiativele, au trecut sub tăcere politica stabilizatoare, constructivă a U.D.M.R.

Chestiunea fundamentală rezidă în felul cum poate fi realizată păstrarea, exprimarea și dezvoltarea identității naționale, etnice, lingvistice și religioase. Unul dintre răspunsurile posibile (dar care nu corespunde așteptărilor și drepturilor minorităților naționale) este: exclusiv pe baza respectării drepturilor fundamentale ale persoanei. Celălalt răspuns posibil (și care corespunde așteptărilor și drepturilor minorităților naționale) este: în cadrul sistemului de norme internaționale privind drepturile individuale ale omului, precum și în cadrul anumitor drepturi colective și al unor forme de autonomie funcțională, respectiv instituțională.

3. Comitetul de experți pentru protecția minorităților al Consiliului Europei a nominalizat următoarele drepturi colective mai însemnate:

- recunoașterea ca atare a limbilor minorităților;
- dreptul de a înființa instituții culturale și de învățământ;
- dreptul la inscripții în limbile minorităților;
- accesul la mijloacele publice de comunicare în masă;
- dreptul de a avea propriile mijloace de comunicare în masă;
- dreptul la reprezentare în organele de stat și locale.

Problema poate fi abordată pe baza interpretării cu bună-credință a reglementărilor juridice internaționale, prin preluarea lor corespunzătoare în reglementările juridice interne prin raportare la experiența pozitivă a țărilor care au creat modele ce asigură păstrarea, exprimarea, dezvoltarea identității minorităților naționale, ca, de exemplu, modelele din regiunea Trentino-Alto-Adige (Italia), din Finlanda, Spania, Belgia. Caracteristica comună tuturor acestor modele de succes este că nu se întemeiază prioritar și exclusiv pe sistemul internațional al drepturilor omului, ci pe soluții politice, juridice și legislative interne care depășesc sfera drepturilor individuale ale omului. Soluțiile viabile s-au clădit pe înțelegerea politică dintre minoritate și majoritate și s-au materializat, firește, în acte normative și în practici de aplicare corespunzătoare. Pentru aceasta e însă nevoie, pe de o parte, de activitatea politică exigentă, consecventă a minorității și, pe de altă, de înțelepciunea și spiritul toleranț al majorității. Astfel — și numai astfel — poate fi asigurată pacea socială.

Despre diversele forme de autonomie

În locul centralismului și totalitarismului — subsidiaritatea

1. În domeniul drepturilor omului, solicitările U.D.M.R. se află în concordanță cu prevederile Constituției României, cu acordurile internaționale semnate și ratificate de către

România, iar satisfacerea lor ar avea drept rezultat renașterea toleranței transilvănene. U.D.M.R. a declarat în repetate rânduri că drepturile maghiarimii nu pot fi obținute decât pe cale parlamentară, fără a atenta la drepturile majorității românești, în paralel cu asigurarea acestora. În acest context trebuie interpretată concepția U.D.M.R. în privința autonomiei. În Ardeal, autonomia diverselor comunități (biserici, orașe, bresle, comunități naționale) este o tradiție istorică. U.D.M.R. nu consideră autonomia un scop, un obiectiv în sine și pentru sine, ci un mijloc. Socotim că protecția intereselor privitoare la păstrarea identității, garantarea acestor drepturi, precum și asigurarea șanselor și modalităților nu se pot realiza decât prin intermediul instituțiilor autonomiilor înființate în cadrul statului de drept. În acest sens, considerăm Recomandarea nr. 1201/1993 și Hotărârea nr. 508 a Adunării Parlamentare a Consiliului Europei, hotărârile de la Copenhaga și Helsinki ale Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa, precum și Carta Europeană a Limbilor Regionale și Minoritare ca fiind competente și obligatorii.

2. Într-un stat de drept, democrația funcționează eficient atunci când se bazează pe principiul subsidiarității. Conform acestui principiu autoritatea suprapusă nu intervine în probleme pe care o grupare, o organizație, o instituție sau o comunitate le poate rezolva singură. Acest principiu se instituționalizează structural și funcțional prin instituții, organizații, asociații și corpuri autonome.

Teoria dreptului și literatura juridică au în vedere două tipuri de autonomie: autonomia culturală, bazată pe principii de ordin personal, și autonomia teritorială.

Autonomia culturală pe principii de ordin personal presupune exercitarea unor drepturi în sfera decizională și executivă – prin instituții și organisme proprii ale minorității – în interesul păstrării, exprimării și dezvoltării identității etnice, culturale, lingvistice și religioase a comunității naționale date. Autonomia teritorială cu statut special sau cu caracter regional presupune exercitarea unor competențe în sfera conducerii și autoadministrării locale, în interesul păstrării, dezvoltării și valorificării practice a specificității unității administrative teritoriale date. În acest din urmă caz este vorba de o autonomie administrativă locală – nu pe baze etnice – care pune în aplicare deplină principiul autonomiei locale și descentralizării. Caracterul etnic este exclus și sub aspect conceptual, întrucât formele de autonomie amintite se referă la competențe administrative, la atribuții ale administrației publice locale.

3. Spre regretul nostru, puterea de până acum a creat în mod conștient și cu succes o confuzie între autonomia teritorială, instituțională și autonomia culturală pe principii de ordin personal a comunităților naționale. Scopul era tocmai acela de a-i intimida pe români să nu-și ceară autonomia localităților, bisericilor și altor instituții (case de pensii, asigurări sociale și de sănătate) și astfel sistemul ultracentralizat de organizare socială și economică moștenit de la regimul comunist să-și continue existența.

România este semnatară nu doar a Recomandării 1201 a Adunării Parlamentare a Consiliului Europei, ci și a documentului final de la Copenhaga și a Cartei Europene a Autonomiei Locale, care consfințesc diferite forme de autonomie. Avem convingerea că toate localitățile țării au nevoie de autonomia locală reală în sensul că autoritățile superioare să nu se amestece în gestionarea problemelor locale atâta vreme cât Constituția și cadrul legal sunt respectate. Condiția primordială este în acest sens autonomia financiară. U.D.M.R. susține necesitatea ca cel puțin 30% din sumele percepute ca impozite să rămână în localitățile din care provin. Administrația publică locală nu trebuie să joace rolul de întreprinzător, aceasta fiind treaba întreprinzătorilor înșiși, căci, evident, ei sunt mai pricepuți. Sarcina administrațiilor publice locale este, în schimb, aceea de a asigura, prin dezvoltarea infrastructurii, calificarea forței de muncă, învățământ, respectiv prin acordarea de facilități speciale, condiții cât mai

avantajoase pentru întreprinzători. U.D.M.R. este de acord cu introducerea impozitelor locale doar în măsura în care, concomitent, se reduce impozitarea centralizată.

Inexistența autonomiei caselor de pensii, a asigurărilor sociale și de sănătate a condus la situația că sumele plătite nu și-au păstrat și nu-și păstrează valoarea. Deci degeaba a contribuit cineva de-a lungul unei vieți la aceste fonduri, asistența socială (de ex. pensia sau ajutorul de șomaj) nu e proporțională cu valoarea contribuției sale. În cadrul activității sale parlamentare, U.D.M.R. susține necesitatea autonomiei acestor instituții, astfel încât politica curentă să nu poată influența condițiile de viață ale celor dependenți de aceste instituții.

4. Diferitele forme de autonomie – inclusiv autonomia teritorială – nu numai că nu stărbesc suveranitatea țării și nu-i pun în primejdie independența, ci, dimpotrivă, îi întăresc securitatea. O autonomie teritorială care asigură rezolvarea problemelor specifice ale comunităților locale este deopotrivă avantajoasă pentru majoritatea românească și pentru maghiari, ca și pentru celelalte comunități naționale.

Formele de autonomie nu vin în contradicție cu democrația sau cu statul de drept, dimpotrivă, întrucât autonomia este un mijloc și nu un scop sau un scop în sine. Le putem considera tehnici noi și eficiente ale democrației. Formele de autonomie pot asigura tocmai egalitatea reală și efectivă a drepturilor și șanselor.

BISERICILE

1. Având în vedere funcția socială constructivă a bisericilor, rolul lor fundamental în prezervarea moralei publice, în prevenirea actelor antisociale, precum și în educarea tineretului, U.D.M.R. dorește să întrețină cu ele relații de strânsă conlucrare, considerăm importantă colaborarea și consultarea reciprocă în toate acele domenii unde acestea se dovedesc necesare. Dorim participarea bisericilor în elaborarea și luarea deciziilor.

2. U.D.M.R. acordă o atenție deosebită bisericilor minoritare din punctul de vedere al numărului de enoriași. Întrucât, dincolo de sfera specifică a menirii lor, acestea constituie și organizații sociale ale unor minorități naționale sau culturale cu tradiții multiseculare.

3. U.D.M.R. manifestă egală deschidere către toate bisericile și cultele și respectă libertatea de conștiință a membrilor săi, fie ei credincioși sau neapartenenți la vreun cult. Milităm pentru deplina libertate a credinței, pentru respectarea autonomiei bisericilor.

4. În privința bisericilor, a cultelor, prevederile constituționale asigură ce-i drept, libertatea de conștiință, libertatea practică a religiei, autonomia cultelor, dar toate acestea sunt dificil de realizat atâta vreme cât nu există o lege care să reglementeze statutul juridic și funcționarea cultelor, ca și un act normativ privind retrocedarea bunurilor bisericesti naționalizate. U.D.M.R. salută faptul că biserica ortodoxă beneficiază de un substanțial sprijin din partea statului și că a redobândit o serie de bunuri confiscate de regimul comunist. Dar, în același timp, insistă cu hotărâre ca statul român să-și îndeplinească obligațiile asumate o dată cu primirea în Consiliul Europei în legătură cu cele peste o mie de imobile ilegale și pe nedrept naționalizate, confiscate, expropriate. U.D.M.R. cere, de asemenea, cu tărie ca parlamentul să ia în discuție cât mai curând proiectul de lege a cultelor înaintat încă din 1990 de către cele 15 culte religioase recunoscute. U.D.M.R. susține:

– retrocedarea proprietăților de drept a averii mobile și imobile confiscate în timpul dictaturii (terenuri arabile, clădiri, păduri, fundații, biblioteci, arhive, obiecte de cult etc.);

- reînființarea așezămintelor, instituțiilor bisericești desființate (școli, spitale, azile pentru bătrâni, orfelinate, biblioteci etc.) asigurarea condițiilor necesare desfășurării activității lor precum și admiterea funcționării libere a ordinilor monahale;
- asistență spirituală conform apartenenței confesionale în spitale, penitenciare și în armată;
- serviciu militar alternativ pentru motive de conștiință;
- aprobarea amplasamentului construcțiilor bisericești să țină de administrația publică;
- oportunitatea lor să poată fi însă stabilită doar de către biserica respectivă;
- scutirea de impozit a activităților nonprofit ale bisericilor;
- statul să susțină din punct de vedere material repararea și restaurarea monumentelor cu caracter religios;

CULTURA

Guvernele ultimilor șase ani au încercat să rezolve, fără succes, problemele sociale și economice ale societății românești în detrimentul culturii și ocrotirii sănătății. U.D.M.R. s-a pronunțat cu consecvență în favoarea mării radicale a fondului bugetar destinat culturii, pentru ca România să nu se mai situeze pe ultimul loc din Europa în privința ponderii bugetului cultural. În țările democratice cu o solidă bază economică a devenit o practică curentă ca statul să sprijine din punct de vedere financiar și să asigure infrastructura pentru funcționarea independentă a asociațiilor și fundațiilor culturale. Ținând cont de faptul că statul român aflat în tranziție este în imposibilitate de a asigura dezvoltarea culturii, o parte a sarcinii sprijinirii activităților culturale revine sferei civile și consiliilor locale. Unele datorii administrațiilor publice locale să armonizeze activitatea fundațiilor și a organizațiilor societății civile și să-i acorde sprijin pe latura infrastructurii. În acest scop este necesară modificarea cadrului juridic, în speță a legii sponsorizării precum și elaborarea unui sistem care să țină seama de criteriile economiei de piață în vederea sprijinirii de către stat a funcționării caselor de cultură și a activității editoriale axate pe promovarea valorilor culturale fundamentale.

Pe lângă pluralismul politic, trebuie asigurate condițiile existenței pluralismului cultural. Nu se poate porni de la o concepție națională unitară omogenă. Trebuie asigurat dreptul la exprimare culturilor regionale. S-ar face astfel un mare pas înainte și în direcția recunoașterii drepturilor culturale ale comunităților sau minorităților naționale.

Programul U.D.M.R. acordă o atenție deosebită culturii comunităților naționale și minorităților care constituie elementul de bază al identității naționale. Obiectivul primordial al politicii culturale a U.D.M.R. este, pe de o parte, păstrarea și dezvoltarea, într-un cadru instituțional bazat pe principiul autoadministrării, a capacității creatoare de cultură proprie naționalității noastre și, pe de altă parte, schimbul de valori culturale ale etniilor din România, desăvârșirea parteneriatului interetnic. Pentru ca viața culturală a minorităților să se poată afirma în adevăratul înțeles al cuvântului, comunitățile naționale trebuie să beneficieze, în mod proporțional cu numărul lor, de finanțare de la bugetul de stat și în privința repartiziilor sprijinului material, decizia să le revină reprezentanților legitimi ai respectivelor comunități naționale.

Normele autoorganizării se bazează pe principiul autonomiei administrațiilor publice locale propus și în documentul final de la Copenhagă. Acesta pretinde, pe de o parte - în spiritul prevederilor acordurilor culturale privitoare la minorități, încheiate încă din perioada imediat următoare Primului Război Mondial - o parte echitabilă din bugetul de stat, respectiv din bugetele comunale, municipale și județene, destinată susținerii mișcărilor culturale ale comunităților naționale și, pe de altă parte, instituie cerința ca organele administrațiilor publice

locale, din care fac parte, în mod proporțional, și reprezentanții comunităților numeric minoritare, să-și asume o parte din competențele organelor centrale ale statului - în domeniile învățământului și culturii.

În interesul păstrării identității comunităților naționale și a minorităților naționale, este imperios necesar ca parlamentul și guvernul să garanteze:

- în zonele cu populație mixtă, asigurarea angajării membrilor minorităților naționale în toate organele din domeniul învățământului public, de stat, teritoriale, preîntâmpinându-se astfel orice tentativă de exclusivitate;

- indicarea denumirilor localităților în limbile acelor minorități care trăiesc în număr considerabil în cadrul comunității locale; denumirile străzilor să oglindească și trecutul istoric al localității respective;

- revenirea la denumirile originare ale locurilor comemorative și de pelerinaj ale comunităților naționale și restaurarea, respectiv reintroducerea în uz a inscripțiilor care le marchează;

- conservarea, îmbogățirea, expunerea în muzee (de istorie, de artă, etnografice) a patrimoniului minorităților, în spiritul adevărului istoric cu inscripționări bi- sau trilingve;

- angajarea, formarea, specializarea unui personal bun cunoscător al limbilor minorităților în bibliotecile publice, în vederea valorificării adecvate a fondului de cărți în limbile respective;

- acces deplin la materialul arhivistic din țară și retrocedarea către proprietari inițiali a patrimoniului înstrăinat;

- dreptul de folosință, în condiții de egalitate, a căminelor culturale pentru activitățile culturale ale minorităților naționale;

- pe planul protejării monumentelor de artă, subvenții proporționale din fondurile statului în scopul întreținerii și restaurării monumentelor de artă legate de trecutul minorității naționale maghiare din România;

- luarea în considerare a părerii specialiștilor din rândul minorităților naționale în cazul adoptării unor decizii privind monumentele de artă ale minorităților;

- cu prilejul sărbătorilor și întrunirilor lor, minoritățile să-și poată folosi în mod liber, pe lângă cele de stat, și propriile lor simboluri naționale;

În același timp, U.D.M.R. le pretinde primarilor proveniți din rândurile sale ca în zonele cu populație majoritar maghiară să contribuie la dezvoltarea legăturilor comunității naționale maghiare din România cu viața culturală maghiară de pretutindeni, incluzând aici și relațiile dintre instituțiile din străinătate și cele ale minorităților naționale maghiare.

Uniunea Democrată Maghiară din România urgencează și susține elaborarea unor programe concrete, inițiate de organele de guvernamentale sau de organizații ale societății civile, care abordează în mod diferențiat problemele specifice ale comunităților maghiare din România aflate în proporții diferite. În acest scop, susține crearea unor programe care ar putea sluji drept model în privința activității de protecție a intereselor specifice în acele localități în care maghiarimea constituie o majoritate. Trebuie, de asemenea, create programe specifice pentru localitățile cu populație mixtă și trebuie acordată o atenție sporită diasporei (comunități naționale reprezentând sub 10% din populația localității) în vederea rezolvării problemelor privind păstrarea identității, administrația publică locală și de altă natură ale acestora.

Încurajăm și întreținem legăturile noastre cu viața culturală maghiară de pretutindeni - inclusiv cu instituțiile de peste hotare și cu cele ale comunităților naționale maghiare -, schimbând susținut, continuu de valori culturale.

U.D.M.R. respinge orice formă de cenzură ideologică sau politică. Susținem prin toate mijloacele lupta împotriva încercărilor de reducere la tăcere a opiniei publice democratice.

REFORMA ÎN SPRIJINUL ÎNVĂȚĂMÂNTULUI

Învățământul poate constitui un factor hotărâtor în restructurarea economică și socială a țării, satisfacând în același timp și condiția umanistă a democrației pluripartite bazate pe economia de piață. Experiența internațională dovedește că numai acele țări în curs de dezvoltare care au luat în calcul învățământul ca forță de tracțiune, respectiv ca rampă de lansare în procesul de pregătire a viitorului, au izbutit să-și asigure un loc printre țările dezvoltate ale lumii.

Scopul nostru este crearea unui sistem de învățământ capabil să se adapteze cu ușurință la solicitările realității, un învățământ caracterizat printr-o mare mobilitate, care să le transmită elevilor cunoștințe moderne, utile în viața de toate zilele, un învățământ accesibil tuturor, un învățământ care să creze și să asigure, în același timp, acea scară de valori fără de care caracterul democratic al edificiului nostru social nu se poate imagina.

Guvernul actual a irosit șansele de transformare efectivă a moștenirii lăsate de statul partidului unic, în forma în care a fost adoptată, legea învățământului consfințește, în fond, această stare de lucruri. De aceea e indispensabilă elaborarea unei politici noi în domeniul învățământului, în centrul căreia să se situeze restructurarea sistemului însuși. În vederea asigurării succesului acestui proces de reformare, U.D.M.R. propune includerea organizațiilor profesionale în toate stadiile, participarea lor la toate fazele procesului.

Principiul nostru de bază îl constituie libertatea ca trăsătură caracteristică a educației și învățământului – fiecare se bucură de dreptul fundamental de a-și alege forma de învățământ în care vrea să se instruiască. Aceasta nu se poate imagina decât în condițiile libertății de înființare a instituției de învățământ, cerință fundamentală o constituie, de asemenea, egalitatea în drepturi și independența diferitelor instituții de învățământ – de stat, ale bisericilor, susținute de asociații, fundații sau particulare – precum și asigurarea intercomunicabilității și circulației între diferitele forme. Criteriul exclusiv de apreciere a instituțiilor trebuie să fie modernitatea cunoștințelor pe care le pun la dispoziție, eficiența actului de învățământ, precum și modalitatea democratică de funcționare.

În ceea ce privește orientarea și supravegherea instituțiilor de învățământ, credem că e necesară transformarea radicală a actualului sistem centralizat, părțile interesate (elevi, studenți, profesori, părinți, sponsori) trebuie să aibă asigurate, deopotrivă, competențe corespunzătoare.

În ceea ce privește conținutul învățământului, considerăm drept criteriu esențial însușirea tuturor acelor cunoștințe care sunt necesare în vederea funcționării instituțiilor democratice, precum și a constituirii economiei de piață. Socotim necesară punerea permanentă de acord a fondului programei naționale de învățământ cu ultimele noutăți din domeniul științelor, îmbogățirea mijloacelor auxiliare, modernizarea infrastructurii și, cu deosebire, a înzestrării tehnice necesare inițierii în informatică și predării materiilor conexe. Insistăm asupra necesității formării elitelor, a tratamentului deosebit de care trebuie să beneficieze elevii și studenții superdotati.

În opinia noastră, finanțarea de la bugetul de stat a instituțiilor de învățământ trebuie asigurată pe baza sistemului proporționalității, al "cotei pe cap de beneficiar": unicul criteriu de luat în seamă – independent de susținătorul financiar al instituției – trebuie să fie numărul elevilor, respectiv al studenților existenți în respectiva instituție. Considerăm necesară de asemenea sporirea semnificativă a surselor financiare, întrucât reforma în domeniul inclusiv remunerarea echitabilă a corpului didactic, nu se poate concepe în condițiile bugetului actual.

În cazul minorităților naționale, țelul nostru este – în conformitate cu strategia în domeniul învățământului adoptată de către Consiliul Reprezentanților Uniunii – stabilirea cadrului legal care să facă posibilă crearea și asigurarea funcționării unei rețele de învățământ care să răspundă cerințelor. În cazul minorității maghiare, considerăm necesară realizarea

sistemului de învățământ independent în limba maternă de la grădiniță până la universitate, subînțelegând aici toate domeniile învățământului profesional, de specialitate, superior, precum și postuniversitar. În realizarea acestui deziderat, tratatul de bază româno-maghiar semnat de curând oferă un bun punct de plecare. Considerăm necesară reglementarea legală a problemelor în spiritul acestui tratat. Până la crearea cadrului juridic adecvat, insistăm asupra necesității unor măsuri imediate, cu referire specială la posibilitatea susținerii examenelor de admitere și de absolvire în limba maternă la reinființarea învățământului profesional în limba maternă și a secției maghiare a Academiei de Muzică "Gheorghe Dima".

TINERETUL
Încrederea în viitor

Semnificația propriu-zisă a politicii U.D.M.R. în problemele referitoare la tineret este crearea condițiilor pentru ca tineretul să poată lua parte, în mod corespunzător însemnătății lui sociale, la viața socială, politică, economică și culturală a țării.

Chezășia integrării sociale și a transformării tineretului într-un factor determinant al societății o constituie asigurarea unei instrucții multilaterale, elastice și moderne, susținerea materială, socială a tinerilor care-și continuă studiile, a celor ce-și întemeiază o familie și a celor aflați la începutul carierei profesionale și, bineînțeles, existența unui cadru instituțional, a unui mediu social, comunitar care să încurajeze și să valorifice inițiativa individuală. U.D.M.R. se pronunță împotriva modificării limitei de vârstă pentru pensionare în sensul creșterii acesteia, tocmai pentru facilitarea posibilităților încadrării în muncă a tineretului. U.D.M.R. susține restructurarea rapidă, întrucât aceasta reprezintă o condiție esențială pentru crearea de noi locuri de muncă. U.D.M.R. se pronunță în favoarea unui sistem democratic de învățământ, care asigură nu numai dezvoltarea liberă a personalității tinerilor, dar le oferă și părinților posibilitatea de a alege școala care să le educe copiii pe banii statului. Un sistem democratic de învățământ reprezintă o asigurare a faptului că și viitoarele generații vor respecta și dezvolta organizarea democratică a societății.

U.D.M.R. se pronunță pentru sprijinirea integrării tinerilor aparținând diferitelor comunități naționale. Aceasta este, în opinia noastră, de neconceput fără crearea condițiilor pentru învățământul în limba maternă, pentru dezvoltarea conștiinței identității de sine și culturale specifice și moderne.

Organizațiile maghiare de tineret sunt partenere atât în activitatea U.D.M.R., cât și în luarea deciziilor sale. În consecință, aceste organizații participă – în mod corespunzător însemnătății lor sociale – la conducerea uniunii, sunt reprezentate la toate nivelurile structurilor acesteia.

U.D.M.R. se raportează la tineretul din România ca la un strat social specific, cu caracteristici distincte, capabil să-și contureze singur destinul. U.D.M.R. recunoaște organizațiile autonome și independente ale tineretului, precum și grupările de tineret constituite sub egida diferitelor instituții de învățământ, culturale și bisericești, drept reprezentante legitime ale tineretului din România. Sprijinirea instituționalizării acestor organizații constituie o latură importantă a activității desfășurate de U.D.M.R. în interesul construcției societății civile. Din păcate, în ultimii șapte ani, cu toată strădania depusă de organizațiile tinerilor maghiari din România, organizațiile de tineret din România n-au putut depăși adversitățile și divergențele de ordin politic. U.D.M.R. propune ca, luându-se ca exemplu Consiliul Tineretului Maghiar din România, să ia ființă Consiliul Tineretului din România, ca forum de reprezentare și conciliere al tuturor organizațiilor de tineret de pe teritoriul țării. Acest consiliu

constituit pe baza principiului subsidiarității va trebui să joace rolul de partener al guvernului în chestiunile privitoare la apărarea și concilierea intereselor, la rezolvarea nevoilor tineretului, precum și în distribuirea – transparentă și accesibilă controlului public – a diverselor subvenții de stat. Crearea unui consiliu de această natură prezintă importanță nu numai pe plan intern, ci constituie o condiție fundamentală a instituționalizării relațiilor cu organizațiile de tineret de peste hotare.

U.D.M.R. promovează și susține necesitatea colaborării dintre instituțiile de stat și consiliile locale și organizațiile de tineret în rezolvarea problemelor specifice ale tinerilor.

Din punctul de vedere al judecării din perspectivă, U.D.M.R. atribuie o importanță strategică creării spațiului cultural pentru tineret, constituit pe criterii de generație și cuprinzând toate categoriile de tineri. Înființarea de instituții, oficii sociale ale tineretului care să funcționeze pe lângă și cu sprijinul instituțiilor locale și teritoriale și să aibă menirea de a gestiona o anumită parte din bugetele administrațiilor în scopul ajutorării tineretului. Asigurarea unei instruiți complexe, moderne și eficiente, sprijinul material, social acordat tinerilor, în special celor dedicați studiilor postuniversitare sau aflați la începutul carierei, firește, existența unui cadru instituțional prielnic inițiativelor individuale precum și a unui mediu social, comunitar adecvat constituie garanția integrării sociale a tineretului și a impunerii sale ca unul din factorii determinanți ai dezvoltării societății.

Una dintre problemele cele mai dificile cu care se confruntă România este emigrarea intelectualilor tineri. La aceasta contribuie starea generală a economiei, șomajul, precum și penuria de locuințe. Tinerii maghiari din România îngroașă rândurile emigranților într-un număr mai mare, dacă ne raportăm la ponderea lor relativă în cadrul populației tinere a țării. Pentru revigorarea vieții economice, sociale, culturale, pentru păstrarea identității comunităților și minorităților naționale, este esențial ca intelectualitatea să rămână pe meleagurile natale. Ne angajăm în apărarea intereselor tineretului universitar din România, pentru ca să beneficieze de burse corespunzătoare, instituite cu sprijinul statului și al administrației publice locale, spre a-și putea desăvârși studiile în condiții optime, aici, acasă. O condiție esențială a posibilității continuării studiilor o reprezintă asigurarea unei cazări de bună calitate și la un preț rezonabil. U.D.M.R. socotește că se impune sporirea cu 30% a capacității de cazare a căminelor, concomitent cu îmbunătățirea substanțială a condițiilor de locuit. Insistăm, de asemenea, în vederea unor inițiative sociale locale, a elaborării și aplicării unor programe ale administrațiilor publice în această direcție. Atribuim o importanță deosebită colaborării dintre organele administrațiilor publice locale și organizațiile patronale, de întreprinzători, în asigurarea bazei materiale necesare funcționării instituțiilor de învățământ. Credem că ar fi absolut oportun ca autoritățile locale și categoria întreprinzătorilor să contribuie în a crea condițiile materiale necesare stabilirii tinerilor intelectuali, cu atenție specială la forța de muncă intelectuală doritoare să se reîntoarcă din străinătate. În opinia U.D.M.R., e important ca guvernul să-i sprijine pe întreprinzătorii care angajează tineri aflați la începutul carierei profesionale. În același timp, se cuvine să li se acorde tinerilor împrumuturi preferențiale, de lungă durată, în scopul construirii sau cumpărării de locuințe. În aprecierea cererilor de locuință, consiliile locale să acorde prioritate tinerilor căsătoriți și intelectualilor aflați la începutul activității profesionale. U.D.M.R. sprijină ideea ca tinerii căsătoriți să beneficieze de împrumuturi cu dobândă de maximum 5% – în scopul cumpărării de locuințe. Subvenționarea de către stat a dobânzilor și, în general, facilitățile acordate tineretului constituie investiții de lungă durată, fără de care dezvoltarea generală a țării n-ar fi posibilă.

PROTECȚIA MEDIULUI ÎNCONJURĂTOR

“Natura n-am moștenit-o, ci am primit-o cu împrumut de la nepoții noștri”

Protecția mediului înconjurător reprezintă un domeniu de primă importanță în programul nostru. Uniunea Democrată Maghiară din România se declară în mod fundamental interesată de păstrarea unității naturale și a echilibrului ecosistemelor noastre.

Suntem de părere că e nevoie, în primul rând, de o schimbare de optică. Protecția mediului nu e un obstacol, ci o condiție a dezvoltării substanțiale rezultate pozitive pe termen lung nu se pot sconta decât în măsura în care restructurarea economică are loc pe baza unei strategii compatibile cu cerințele protecției mediului. Socotim că este imperios necesară o reglementare juridică adecvată, bine gândită, care să ia în considerare problemele ecologice în toată complexitatea lor. În absența unei asemenea legi, se va perpetua acea practică a puterii în cadrul căreia protecția mediului reprezintă doar un pretext în slujba unor interese de moment.

Principiul nostru de bază este că diminuarea daunelor ecologice provocate în trecut este o îndatorire comună. În schimb, daunele ecologice provocate în zilele noastre își au responsabili în prezent, astfel că povara apasă pe umerii lor, ei fiind aceia care trebuie să restabilească echilibrul ecologic, după cum e și firesc.

U.D.M.R. susține instituirea de măsuri în domeniul protecției mediului care să fie în concordanță cu normele și acordurile internaționale respective. Considerăm că e de cea mai mare urgență elaborarea unei noi legi de protecție a mediului, de nivel european. Această lege trebuie să oglindească interdependența existentă între sistemele vii și nevii, echilibrul dinamic dintre acestea. Protecția trebuie să vizeze, ca pe un tot unitar, atmosfera, hidrosfera, litosfera, dimpreună cu sistemele vii ale acestora, fie ele acvatice sau terestre. În acest sens, trebuie restabilit echilibrul biologic dintre om și mediul înconjurător, transformând activitățile productive în așa fel încât să nu deterioreze condițiile naturale, umanizând mediul urban artificial. Prin puterea legii, trebuie să devină obligatorii:

- efectuarea de studii privind protecția mediului înainte de aprobarea construcției oricăror obiective industriale sau agricole, precum și în cazul întreprinderilor industriale, agricole sau de gospodărire comunală potențial poluante, în interesul evitării daunelor ecologice;

- descoperirea, elaborarea și reelaborarea unor tehnologii adecvate, care să producă minimum de reziduuri, satisfăcând cerințele de protecție a mediului precum și reconsiderarea activității unităților industriale poluante;

- exploatarea rațională a bogățiilor subsolului și, în general, a resurselor naturale; iar în silvicultură exploatarea materialului lemnos în așa fel încât să se asigure refacerea adecvată a fondului forestier;

- elaborarea unor programe de protecție zonală, care să asigure condiții corespunzătoare pentru conservarea mediului nostru istoric, creat de mâna omului; protecția patrimoniului reprezentat de satele care au scăpat de furia demolatoare a trecutului apropiat, de comune, cartiere istorice ale unor orașe, castele, biserici, vechi clădiri administrative, gospodării, vestigii industriale etc.

- înființarea de noi parcuri naționale, rezervații naturale, circumscripții de protecție zonală, recensământul speciilor pe cale de dispariție și protecția lor;

- elaborarea normelor privitoare la substanțele toxice, la protecția fonică și împotriva radiațiilor și respectarea acestora în toate domeniile și ramurile producției;

- pedepsirea aspră a tuturor celor ce încalcă normele de protecție a mediului.

Sprijinim, de asemenea, înființarea unui Oficiu Național de Protecție a Mediului, în subordinea parlamentului, care să supravegheze în mod eficient prin intermediul 50
inspectoratelor teritoriale (județene) de protecție a mediului calitatea mediului înconjurător și respectarea normelor de protecție a mediului. În cazul rezervatilor naturale și al parcurilor 50
naționale, propunem înființarea unor direcții în subordinea Oficiului Național de Protecție a Mediului, care să asigure rezolvarea problemelor administrative, științifice și tehnice ale acestora. Nu suntem de acord cu trecerea îndatoririlor privitoare la protecția mediului în competența vreunui oficiu ministerial, întrucât o asemenea măsură ar oferi guvernului și 50
puterii, în genere, posibilitatea de a subordona această autoritate intereselor concepțiilor lor economice. Respectarea și aplicarea criteriilor de protecție a mediului trebuie să prevaleze 50
asupra deciziilor de natură economică.

Credem că este necesară creșterea sumelor alocate pentru protecția mediului. În acest scop, propunem introducerea cât mai grabnică a taxei de protecție a mediului, în funcție de 50
daunele ecologice rezultate de pe urma fabricării produsului dat. Avem convingerea că aceasta 50
va contribui în mare măsură la proliferarea tehnologiilor nepoluante. Elaborarea unui studiu 50
cu privire la consecințele ecologice să devină condiție prealabilă a autorizării oricărei întreprinderi de natură economică. O atenție specială trebuie acordată, în această ordine de idei, 50
refolosirii sau neutralizării deșeurilor rezultate de pe urma respectivei activități economice.

Formarea unui comportament care să presupună intervenția activă în favoarea protecției mediului înconjurător necesită extinderea educației ecologice de la grădiniță până 50
la universitate. Să se introducă în programa școlară ecologia ca materie de studiu independentă, cu capitole referitoare la protecția mediului. În scopul unei educații ecologice eficiente, trebuie 50
asigurată formarea de cadre specializate, recurgându-se la sprijinul fundațiilor din țară și din străinătate, respectiv internaționale, precum și prin acordarea de diferite burse de studiu. 50

Trebuie asigurată – inclusiv sub forma perfecționării peste hotare – posibilitatea unei informări, specializări de nivel internațional. 50

Uniunea noastră are în vedere, de asemenea, lărgirea cadrului zonelor naturale protejate, introducerea unui ordinii mai riguroase, precum și supravegherea și controlul 50
consecvent ale acestora.

În relațiile internaționale, U.D.M.R. se situează cu consecvență împotriva amplasării în apropierea frontierelor statelor a unor obiective economice cu înalt potențial poluant. 50
Poluarea unei țări vecine nu poate rezolva nicidecum chestiunea poluării. De aceea, U.D.M.R. 50
insistă pentru colaborarea statelor din Bazinul Carpatic și Balcani interesate în conservarea echilibrului ecologic, pentru semnarea și respectarea unor acorduri interstatuale în această 50
problemă, precum și pentru elaborarea modalităților colaborării în vederea protecției mediului din zonele de frontieră. 50

Programul electoral al UDMR se bazează pe încredere, cooperare și își propune ca 50
obiectiv bunăstarea, securitatea socială și garantarea egalității șanselor. Dar nici cel mai bun program nu se realizează de la sine. Pentru punerea ei în practică avem nevoie la 3 noiembrie 50
1996 de sprijinul tuturor cetățenilor cu gândire democratică. Votați Uniunea Democrată Maghiară din România și candidatul ei la președinție, Gheorghe Frunda. 50
Suntem convinși că împreună vom reuși. 50

Vă rugăm păstrați acest program și după alegeri, pentru că pe baza acestuia puteți aprecia, dacă politicienii Uniunii Democrate Maghiare din România și-au îndeplinit promisiunile sau nu.

